

OLAV

Klosterinnvielse på Tautra, s. 3
“Nå er de kommet igjen!”

Erik Carlberg o.p., s. 6
Eutanasi i Europa

Gjensyn med Åse Marie Nesses “Vinterhuset”, s. 8
Pensum i menneskeverd

Gregory Reichberg, s. 10
Den katolske samvittigheten og krigen

Om “profeten” Oscar Romero, s. 12
En historie om tro og ansvar

Per Vollset, s. 16
Maria som gudmor

Pave-CD på Sony Classical, s. 21
Gullplate på fire dager!

ST OLAV

Fra krig til menneskeverd

Påskeliturgiens jublende dobbelte alleluja synger ennå i sinnet. Men på Balkan ser langfredagsmørket ikke ut til å ville vike. Og selv om det snart skulle bli slutt på krigen for fred i området: Hvordan bygger man fred og levelig hverdag etter all lidelsen? Vi har sett den, lidelsen, på TV-skjermen. Sett den fra godstolen og følt oss maktesløse. Kanskje også skamfulle? Over at dette skjer i Europa 1999. Slått øynene ned ikke bare fordi det smertet å se, men fordi det å være trygg tilskuer til andres nakne fortvilelse og nød føltes utilbørlig?

Og så det nagende: Kunne tingene tatt en mindre katastrofal vending? Ble alle muligheter til fredelige løsninger utnyttet? Er dette en rettferdig krig? St. Olav har bedt *Gregory Reichberg*, forsker ved *Norsk Institutt for Fredsforskning*, redegjøre for katolsk tradisjon omkring våpenbruk som konfliktløsende middel. Hans artikkel, *Den katolske samvittighet og krigen*, trekker ingen konklusjoner i forhold til Kosovo-krigen, men er et katolsk bidrag til sondering i vanskelig etisk terreng.

Et annet emne i dette nummer er eutanasi - ofte, og noe uheldig, kalt aktiv dødshjelp. Vi velger bevisst betegnelsen eutanasi og ikke dødshjelp. Det siste er, som lege *Helene Pande* har påpekt i *Tidsskrift for Den norske Legeforening* (siteret i *St. Olav*), egentlig et "misnomen", "som kobler to ord med hver sine følelseladde assosiasjoner", og som kan "oppfattes som uttrykk for hjelp til en døende". Dessuten er eutanasi det begrep som brukes mest i internasjonal sammenheng.

Eutanasi er aktuelt i flere sammenhenger. I USA ble nylig dr. *Jack Kevorkian*, legen som lenge har skrytt av å ha hjulpet vel 130 mennesker med å begå selvmord, endelig, vil mange si, dømt til langvarig fengsel for å ha gitt dødbringende sprøyter til en uheldelig syk mann, etter vedkommendes eget ønske. Og her hjemme er vi inne i tredje runde i saken mot *Christian Sandsdalen*, legen som i 1996 ga en hardt MS-syk kvinne en dødssprøyte, også han etter den sykes ønske. Sakens kjerne: Skal norske leger, med dagens norske lovforbud mot eutanasi, i visse tilfeller likevel ha rett til å ta livet av sterkt lidende pasienter som ber om en slik slutt på livet? Sandsdalen og flere med ham, mener ja. De ønsker lovendring, noe Stortinget hittil har avvist med stort flertall.

Den katolske kirkes nei til eutanasi og dens begrunnelse ut fra menneskeverd, turde være vel kjent for St. Olavs lesere, bl.a. fra innslag i bladet de siste årene. En Vatikankonferanse nylig om temaet *De døendes verdighet*, arrangert av *Det pavelige akademi for livet*, konkluderte med en kraftig appell til besinnelse på *Hippokrates'* lege-ed fra ca. 425 f. Kr.: "Jeg vil ikke gi et dødbringende middel til noen, selv om jeg blir bedt om det, og heller ikke sette frem forslag om det." Og en appell om bedre omsorg for terminalt syke: Vi må la dem føle at de ikke er alene i den siste fase av livet.

Bedre omsorg for terminalt syke, ikke minst i form av smertebehandling, er kvintessensen i en rapport *Europarådet* nylig la frem, skriver *Axel Carlberg*, dominikaner med doktorgrad i medisinsk etikk, i artikkelen "*Eutanasi i Europa*", hentet fra "*Signum*". Kampen mot smerter og andre symptomer samt pasientens psykologiske, sosiale og åndelige problemer, "står i sentrum for den kraftige motstand mot dødshjelp Europarådet nå planlegger".

Det som trengs er ikke dødshjelp, men livshjelp, anbefalte legen *Per Vollset* her i bladet for et par år siden. Og for noen måneder siden la vår hjemlige helseminister frem innstillingen om nettopp *Livshjelputvalget*. "Et av argumentene for å tillate aktiv dødshjelp er at helsevesenet er for dårlig til å gi en respektfull og menneskeverdig behandling i livets slutfase. Det argumentet vil jeg undervurdere," sa helseministeren.

Verdighet har også med språk å gjøre. "Språk er makt" het en viktig bok for noen tiår siden. Og makt, minnes vi stadig om, kan brukes til det gode, men også misbrukes. Språket røper oss, røper vårt sinnelag, ofte mer enn vi liker å bli minnet om. Og det er misbruk av språket og hærverk mot menneskeverdet når f.eks. journalister skildrer sykehjemmet som "et sted med gamle kjerringer som sikler og tisser i sengen". (Sitatet er autentisk). Joda, vi trenger rapporter om kritikkverdige forhold i eldreomsorgen som på andre områder av samfunnslivet, men de må skrives med respekt for menneskene det gjelder. Dagens samfunn er fiksert på det unge og produktive, det er det som ses som det velykkede og vakre. Å være syk og pleietrengende ses nærmest som noe uverdigg i seg selv. Men - uverdigg blir det først når samfunnet rundt direkte eller mer fordekt signaliserer at den pleietrengende er en uønsket byrde. Det er mange slike signaler i dagens samfunn.

Så får vi styrke oss på motstemmene, røster som formidler andre og riktigere ord og signaler. Derfor et gjensyn i dette nummer med *Åse Marie Nesses* diktsamling *Vinterhuset* fra 1981. Hennes dikt er et pensum i menneskeverd.

Mette Nygård:

«Nå er de kommet igjen!»

Klosterinnvielse på Tautra 25. mars 1999

3

Solen skinte fra skyfri himmel, nysnøen lå dekorativ over jordene, og fuglene sang til innvielsen av det nye Maria-klosteret på Tautra den 25. mars 1999. Ingen av de over 200 besøkende var forbauset over slik gavmildhet fra naturens side. «Det er nonnene som har bedt,» sa de - et vakkert bilde på legfolkets usvikelige tillit til bønnens kraft.

Det mest forbausende var at ingen egentlig var forbauset over et slikt mirakel som at et kloster blir opprettet på landsbygda i Norge i det siste året av dette årtusen, men i Trøndelag er de historiske røttene sterke. Allerede da søster Ina Andresen kom fra Frankrike i 1992 for å forsøke å etablere et cistercienserkloster i Norge, ble hun mottatt som om lokalbefolkningen i Frosta kommune (som Tautra tilhører) og i hele

Midt-Norge nærmest hadde stått og ventet de siste 450 år på at klosteret på Tautra skulle åpne igjen. Dessverre måtte den første grunnleggelsen avbrytes på grunn av sykdom, men da søstrene kom tilbake i februar i år, ble de møtt med følgende utbrudd i en av de lokale foreningene: «E' de her no igjen! Dette e' en glædens dag for oss!»

Det første cistercienserklosteret på Tautra, «Sancta Maria in Tuta

Insula», ble grunnlagt fra Lyse kloster i Bergen, som i sin tur var grunnlagt fra Fountains-klosteret i England. Det ble høytidelig innviet 25. mars 1207, altså på dagen 792 år før denne innvielsen.

Klosteret Our Lady of Mississippi i Iowa, USA, har ansvaret for den nåværende grunnleggelsen og bidrar med priorinnen, søster Rosemary Durcan, og fire søstre, mens søster Hanne-Marie (Berentzen) kommer fra klosteret Mount St. Mary's Abbey i Massachusetts og søster Ina fra klosteret La Coudre i Laval i Frankrike. Kapellane, fader Michael McGregor, kommer fra Mellifont Abbey i Irland, mens abbeden i cistercienserklosteret i Roscrea, også Irland, har det geistlige ansvaret for det nye klosteret: denne grunnleggelsen er et typisk katolsk

Det ligger vakkert til, gårdsbruket som huser det nye Maria-klosteret på Tautra. Her er søstrene - med biskop Georg Müller, ytterst til venstre - på vei til messen. Foto: Kjell Hagen, Vårt Land.

Om kunstnerens ansvar

Hvilket ansvar mener du hviler på enhver kunstner? - Spørsmålet ble nylig stilt til Ørnulf Ranheimsæter, kjent både som billedkunstner og grafiker, tegner og illustratør. Men også som forfatter: hans essay-samling "Om tro og vantro", fra 1958, kom i fjor i ny utgave. I disse dager er han aktuell igjen med essay-samlingen "Kunstnerens etiske ansvar".

"Ansvaret er todelt," lyder Ranheimsæters svar på journalistens spørsmål.

"Kunsten følger sine egne lover, og kunstneren må gjøre det han finner riktig. Men han må også tenke på virkningen av det han gjør, han har et talent, og det må forvaltes på en måte som ikke virker sårende på medmennesker.

Målet er å finne en balanse mellom begge hensyn," sier Ranheimsæter. Som legger til at forankringen i den katolske tro gjør det naturlig for ham å ta hensyn i begge retninger.

AFTENPOSTEN

Walt Disney utbytter kinesisk arbeidskraft

Den engelske katolske hjelpeorganisasjonen CAFOD anklager Walt Disney-konsernet for utbytting av arbeidskraft. Undersøkelser som CAFODs søsterorganisasjon, Hong Kong Christian Industrial Committee, har foretatt i Kina, viser at Disney-klær lages av arbeidere på sultelønn, og at de bor og arbeider under svært farlige forhold. I en av

4

"Klokkevigslingen ble foretatt av biskop Gran." Klokken som skal ringe til messe og tidebønner på Tautra, er en gave til sr. Hanne-Maria (midt i bildet) fra Støttegruppen for klosteret og andre venner til hennes løfteavleggelse i fjor. Til venstre mannen bak gaveidéen, Erik Mogstad. Foto: Mette Nygård.

grunnleggelsen på det sørvestre. Foreløpig holder søstrene til på et lite gårdsbruk, men planen er å bygge et kloster med gjesteavdeling slik at også legfolk kan komme dit for noen dagers stillhet og retrett.

Klosteret har hatt sin egen meget aktive støttegruppe helt siden 1992. Den har blant annet bidratt med klosterklokken og støpulen, og sto også for mye av det praktiske arrangementet under innvielsen. Et stort telt (med buevinduer! og dermed utsikt over fjorden) var leiet inn for anledningen. Her ble den høytidelige innvielsesmessene feiret av biskop Georg Müller, med biskop emeritus John Willem Gran og abbed Colmcille O'Toole fra Roscrea som medcelebranter. Abbedisene fra de tre moderklosterene som har bidratt med søstre, var også til stede, foruten en stor og entusiastisk tilhengerskare fra nær og fjern. Klokkevigslingen ble foretatt av biskop Gran ute i det strålende solskinnet.

Under lunsjen etter messen holdt Frostas ordfører, Jens Hagerup, tale for søstrene og uttrykte sin glede og stolthet over at cistercienserne var kommet tilbake. Han understreket storsamfunnets behov for forbønn - både i lokalmiljøet og i resten av verden, og fremhevet hvorledes det gamle klostresamfunnet hadde forbindelse både med Nidaros og kontinentet, ikke minst når det gjaldt avansert gårdsdrift, noe som hadde satt sine spor i lokalsamfunnet. «Tautra var datidens kompetansesenter», sa han, og forventet at det nye klostresamfunnet på øya også ville bli det. «Men en må ha redskap for å få ting til å vokse» sa

multinasjonalt foretagende.

Selve øya Tautra er tilnærmet halvmåneformet og har fastlands-

forbindelse til Frostas med bro. De gamle klosterruinene ligger på det nordøstre hornet, den nåværende

Gudstjeneste: liturgisk fest

I gudstjenesten har katolske og evangelisk-lutherske kristne nærmet seg hverandre betydelig de siste årene, sier Paul Leer-Salvesen, teolog og forfatter.

Protestantene opplever en renessanse for nattverdets betydning og for gode liturgier. Katolikken har mange steder opplevd en lignende renessanse for kirkemusikk og forkynnelse. Resultatet er at en tilfeldig gjest skal ha store kunnskaper for å se forskjellen mellom en luthersk messe i dom-

de undersøkte fabrikkene er vanlig arbeidstid 16 timer syv dager i uken.

Kina er verdens ledende tekstileksportør. Walt Disney-konsernet har en arbeidskodeks som skal sikre rimelig lønn og sikre arbeidsforhold for dem som lager selskapets produkter. Ifølge CAFOD ignoreres disse reglene i Kina. CATHOLIC HERALD

kirken i Kristiansand og en katolsk i domkirken i München. Begge steder vil man oppleve en liturgisk fest med korsang og kirkemusikk, aktuelle og tradisjonelle bønner og en prest som holder en kort og god preken.

Livet er lettere å leve når det skjer til gode liturgier, når en kan ta del i et fellesskap og en tradisjon der en slipper å improvisere på egen hånd.

FÆDRELANDSVENNEN

Maria-klosterets kapellan, Fr. Michael McGregor fra Mellifont Abbey i Irland, blant feststemte og glade søstre. Foto: Mette Nygård.

han, og overrakte søstrene en trillebår full av hageredskaper til alles store begeistring, pluss syv par arbeidshansker, «for det kan vel være tornefullt i klosteret også». Sognepresten i Frosta, Gustav Danielsen, holdt også tale for søstrene og uttrykte sin glede over å få et senter for bønn og stillhet i kommunen. Han minnet om smerten ved det som skiller og gleden over det som er felles mellom trossamfunnene, og understreket hvor viktig det er for godt naboskap å vite hvor grensene går. Det var også hilsmingstaler fra menighetsrådets formann i St. Torfinns katolske menighet, som omfatter hele Nord-Trøndelag, og som nå har fått sitt «eget» kloster, og fra Hanna Mersch fra Bonifatius sekulærinstitutt i Levanger. Festlighetene ble avsluttet med økumenisk vesper i

Logtun kirke, like ved Frostatingets gamle samlingsplass.

Da den katolske kirke offisielt på ny ble tillatt i Norge i forrige århundre, markerte klostresamfunnene seg først og fremst ved sitt sosiale engasjement, med sykehus over hele landet. Nå har storsamfunnet overtatt deres funksjoner. I vår tid er det folkets åndelige tarv som trenger omsorg og forbønn. På slutten av det tyvende århundre er Norge blitt beriket med flere kontemplative ordenssamfunn, først dominikanerinnene på Lunden i Oslo, senere karmelittene i Tromsø og klarissene i Larvik, og nå cistercienerinnene på Tautra. Søstrene som er kommet, har viet sitt liv i Guds tjeneste, et synlig tegn på det Kirkens fellesskapsmysterium som biskop Müller fremhevet i sin preken under klosterinnvielsen. ●

Paven til Romania:

Tøvær mellom Roma og de ortodokse?

Går alt etter planen, reiser paven til Romania i begynnelsen av mai, hans første besøk i et land der ortodokse kristne utgjør den store majoritet. Går det mot tøvær i forholdet mellom Roma og de ortodokse kirker etter heller kjølige vinder de siste årene? «Et besøk av europeisk, om ikke verdenshistorisk betydning», sa Romanias ambassadør ved Den hellige Stol da det på nyåret ble kjent at også den ortodokse kirkes hellige synode ga klarsignal for besøket. Ambassadøren uttrykte også håp om at pavebesøket må bidra til å fjerne fordommen om den ortodokse kirkes «angivelige ugjennomtrengelighet». Bak invitasjonen, som ble kjent på sensommeren i fjor, står både landets president Constantianescu og patriark Teoctist. Det ventes at paven vil møte dem begge under besøket og delta både i katolske og økumeniske gudstjenester. Velinformerte observatører mener det ikke er umulig at Romania-reisen kan bane veien for et pavebesøk i Russland.

Forut for invitasjonen var det adskilte diplomatisk kontakt for å jevne ut uoverenstemmelser mellom Den Hellige Stol og Romania. En av de store sakene her som i andre tidligere «østland», gjelder katolsk eiendom som kommunistene beslagla ved slutten av annen verdenskrig, og som katolikken etter Berlinmurens fall har krevet tilbake. Tidlig på 1990-tallet var det heftig dispuTT om saken, men på sensommeren i fjor ble det utpekt en felles kommisjon som skal avgjøre status for Romanias 2000 kirker. Et annet omstridt punkt er det de ortodokse kaller katolsk proselyttisme, men som den katolske ledelse understreker kun er pastoral omsorg for kirkens egne medlemmer. Også her har diplomatiske kontakter minsket spenningene og bane veien for det forestående pavebesøket.

(Kilde: Catholic Herald)

Lourdes-mirakel godkjent

Katolske instanser har godkjent at nok et medisinsk under er skjedd i det franske valfartstedet Lourdes. De katolske kirke stiller store krav for en helbredelse anerkjennes som mirakuløs. Hittil er kun 66 slike tilfeller blitt offisielt anerkjent i Lourdes, forrige var i 1989.

Den helbredelsen som nå er godkjent, skjedd i 1987 da den dengang 51 år

gamle Jean-Pierre Bély besøkte Lourdes. Han var helt invalidisert av multippel sklerose, men etter at han hadde badet i kildene, kunne han stå opp av sengen og gå, noe han ikke hadde kunnet på tre år. Medisinske rapporter viser at hans helbredelse er "fullstendig, plutselig, stabil og varig".

THE TABLET

Ny pavelig sendemann for de nordiske land

Den apostoliske nuntius i Norden, erkebiskop Giovanni Ceirano, er - etter anmodning til paven - blitt løst fra sin tjeneste. Hans etterfølger blir Pierre Baggio, titulærbiskop av Otrocoli.

Erkebiskop Baggio ble født i 1937 i Cagliari på Sardinia. Han ble presteviet i

6 Axel Carlberg: Eutanasi i Europa

“Europeiske politikere har hittil vært ytterst tilbakeholdne når det gjelder å revidere den tradisjonelle rettsoppfatning at en lege aldri med vilje må forvalde en pasients død, og en fersk utredning fra Europarådet om Omsorg for uhelbredelig syke og døende bekrefter denne innstillingen,” fastslår Erik Carlberg o.p. i denne artikkelen, hentet fra *Signum* (2:99). “Utredningen understreker behovet for smertestillende, palliativ, omsorg, og danner bakgrunnen for den kraftige motstand mot dødshjelp Europarådet nå planlegger.” skriver Carlberg, som har en fersk doktorgrad nettopp i medisinsk etikk.

I Frankrike er debatten om eutanasi i gang på nytt. I midten av januar i år bragte landets store dagsaviser et opprop undertegnet av 132 ledende kulturpersonligheter; her oppfordres den franske regjering til å få i gang en parlamentarisk debatt om eutanasi med sikte på en eventuell endring av gjeldende lovverk. I manifestet heter det bl.a.: “Vi anser personens rett til selv å velge sin dødsstund som umistelig og helt på linje med Menneskerettighetserklæringen. Denne rett tilkommer i aller høyeste grad den uhelbredelig syke pasienten. Bare det lidende mennesket selv kan avgjøre om smertene er utholdelige eller ikke.”

Henvisningen til FNs Menneskerettserklæring kan i denne sammenheng synes merkelig siden erklæringens opprinnelige hensikt nettopp var det motsatte: å stadfeste et verdifelleskap til forsvar og beskyttelse av menneskelig liv. Men i takt med at dette verdifelleskap trevles opp i våre stadig mer pluralistiske samfunn, henvises vi i stigende grad til våre personlige oppfatninger i etiske spørsmål. Vi er, som en amerikansk bioetiker uttrykker det, blitt “moralske utlendinger for hverandre”.

På mange områder savnes det en felles overbevisning samt et objektivt verdigrunnlag vi kan påberope oss for å løse våre meningsforskjeller. I hvis navn og med hvilken begrunnelse har

vi lov til å innskrenke en annens selvbestemmelse? Slik lyder det mest avgjørende moralske spørsmål i våre sekulariserte samfunn.

Mens filosofene grubler og allmenheten debatterer, må politikerne fatte beslutninger. I spørsmålet om eutanasi har de hittil vist seg ytterst tilbakeholdne når det gjelder å revidere den tradisjonelle rettsoppfatning at en lege aldri med vilje må forvalde en pasients død. Denne innstillingen ble nylig bekreftet av Europarådet - en organisasjon som nå består av 40 så forskjellige medlemsstater som Russland og Liechtenstein, Sverige og Albania. Som kjent har Europarådet tre hovedsikttemål: 1) å fremme menneskerettighetene og rettsstatens primat, 2) å virke for “samsyn” i juridiske og sosiale spørsmål ved hjelp av overenskomster, og 3) fordype forståelsen av de felles vurderinger som forener medlemsstatene på tross av kulturelle forskjeller.

Europarådets utredning

Europarådets Utvalg for sosiale, helse- og familiespørsmål presenterte nylig en utredning med tittelen *Omsorg for uhelbredelig syke og døende*. Utredningen understreker behovet for palliativ, d.v.s. smertestillende, omsorg, og danner bakgrunnen for den kraftige motstand mot dødshjelp Europarådet nå planlegger.

Utredningen konstaterer at omsorgen for uhelbredelig syke og døende pasienter generelt sett ikke holder mål i medlemsstatene. Denne tingenes tilstand skyldes ikke bare sviktende økonomiske ressurser, men også dårlige kunnskaper om omsorg ved livets slutt. Det finnes fremdeles en tendens til å betrakte dødens inntreden som et nederlag for legen, et nederlag som for all del må unngås, eller i det minste utsettes. Med andre ord: Døden ses som et teknologisk problem snarere enn som det eksistensielle problem pasienten tvinges til å konfrontere. Dette medfører at pasientene som oftest dør i et fremmed teknologisk miljø og uten den støtte de måtte trenge fra venner og familie.

Utredningen ønsker å rette på dette ved å fremheve den viktige funksjon den palliative omsorgen har. Verdens helseorganisasjon definerer palliativ medisin som “den omsorg som anvendes når pasientens tilstand ikke lenger tilsier en behandling som tar sikte på å lege sykdommen. Kampen mot smerter og andre symptomer samt pasientens psykologiske, sosiale og åndelige problemer står i sentrum. Hensikten med palliativ omsorg er å sikre best mulig livskvalitet for pasientene og deres familier.”

Denne holistiske innstillingen til omsorgen ved livets slutt er altså utredningens svar på de spørsmål som vi står overfor. Utredningen fastslår at “helseomsorgens siktemål er å bøte og lindre smerte, ikke å forlenge livet for enhver pris”. Derfor foreslår de europeiske politikerne at medlemslandene søker å øke den palliative kompetansen innen legestanden samt sette den inn på et tidligere stadium i den medisinske behandlingen, og at pasientens pårørende integreres på en bedre måte.

Smertebekjempelsen vies stor plass, for det er angsten og den naturlige redsel for å lide som kan lede pasienten til

1962 og har tjenestegjort i Den Hellige Stols diplomati siden 1970. Han har vært tilknyttet det pavelige diplomati i Panama, Zambia, Sveits, Australia og Taiwan. I 1988 ble han utnevnt til apostolisk pro-nuntius i Bangladesh og i 1992 til apostolisk nuntius i Chile. Han taler fransk, engelsk, tysk, og spansk foruten sitt morsmål italiensk.

Gjeldsbyrden og de italienske biskopene

Den italienske bispekonferanse bestemte nylig å bevilge 56 millioner dollar til nedbetaling av den gjeld land i den tredje verden har til Italia. Pengene vil bli reinvestert i utviklingsprosjekter i de fattigste landene. Biskopene vil også sette i gang en opplysningskampanje i alle landets menigheter for å opplyse katolikkene om de problemer gjeldsbyrden skaper for de fattige landene.

CATHOLIC HERALD

Gjeldsbyrden: positive tiltak

Kardinal Hume roser den engelske regeringens fire-punks-program for å lette gjeldsbyrden for verdens fattigste nasjoner, og er særlig glad for at "programmet knyttes sammen med takling av fattigdomsproblematikken generelt." Fire-punksplanen går ut på å: redusere gjelden, øke utviklingshjelpen, øke støtten til hjelpeorganisasjoner og selge unna gull fra Det internasjonale pengesfondets gullreserver.

CATHOLIC HERALD

7

- i desperasjon - å be legen om døds-hjelp. Det er denne angsten og andre lidelser som så langt råd er må forebygges og tas på alvor, noe talsmennene for eutanasi i bunn og grunn ikke gjør. Utredningen fastslår entydig at alle ønsker om døds-hjelp klart må avvises: "Det er umoralsk med hensikt å forvolde en pasients død, selv om det skjer etter pasientens eller de pårørendes ønske. Dette hindrer selvsagt ikke legen i å respektere pasientens ønske om å la døden inntreffe naturlig i sykdommens slutfase." Og videre heter det: "Legen må aldri krenke pasientens åndelige eller fysiske integritet selv om pasienten ber om det."

Et spørsmål om makt over liv og død

I den parlamentariske debatten som fulgte etter presentasjonen av utredningen, vitnet et fransk parlamentsmedlem om legens erfaring av å ha makt over pasientens liv, og om sorgen når man står hjelpeløs overfor dødens faktum. Tillatelse til selv å få ta livet av pasienten, ville derfor trøste legen ved at han eller hun gjenerobret makten over sin pasient. Men, sa han, en slik tillatelse må aldri gis fordi risikoene er altfor store. Dessuten må legen i siste instans akseptere sin egen begrensning og først og fremst ha pasientens beste for øye. En nederlandsk lege og filosof bekreftet disse synspunktene, ut fra erfaringer fra

sitt hjemland. Kravet om døds-hjelp kommer opprinnelig fra pasientens ønske om å få utøve mer selvbestemmelse når det gjelder omsorg og pleie; om å få bestemme hvordan og når man vil dø. Men paradoksalt nok har avkriminaliseringen av eutanasi i Nederland hatt motsatt virkning: Den har minsket pasientenes autonomi og økt legenes makt og innflytelse. Konsekvensen har vært en utilbørlig maktutøvelse fra legenes side. Dette ble bekreftet allerede i en statlig utredning i 1995 som viste at 900 til 1000 av de ca. 4000 årlige tilfellene av døds-hjelp i Nederland ble utført uten pasientens uttrykkelige samtykke.

Eutanasi turde altså være et forenklet svar på et vanskelig problem. I takt med den medisinske utvikling risikerer pasienten å komme i klemme mellom legens ansvar for å fremme livet og teknologiens muligheter til å opprettholde livet lenge etter at den naturlige død skulle ha inntruffet. I denne sammenheng er det ytterst viktig at pasientens eget ønske om alternative behandlingsformer ivaretas. Men det er like viktig både for legen og for pasientens integritet at eutanasi utelukkes som "et terapeutisk alternativ". Det er bare når de virkelige medisinske problemene og de eksistensielle spørsmålene tas på alvor at pasienten kan sikres en verdig død.

Om å lindre . . .

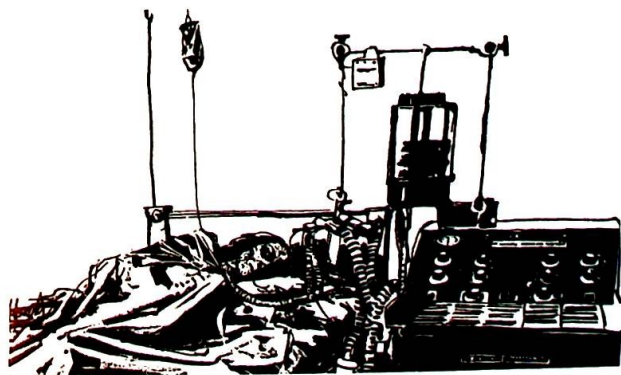
- Pleien og omsorgen går ut på å lindre: fysisk, psykisk, sosialt og åndelig. Det sammenfatter idéen bak virksomheten i Vilohegmet Maria Regina, sier Brita Hildebrand. Hun er sykepleier og forstander ved det lille hospicet, grunnlagt 1994 i Nacka ved Stockholm, for alvorlig syke pasienter - gjester kaller man dem, og det er viktig. - De fleste mennesker som kommer hit, har jo fått tunge beskjeder, sier Brita. Og forteller om en kvinne som kom til Maria Regina med beskjed om at hun hadde to uker igjen å leve. Det var sommer, lyst og varmt ute. Kvinnen innbød sine venner og arbeidskamerater hit, og de kunne være sammen både inne og ute i haven. Ved hjelp av sine venner kunne hun også ta et par turer hjem.

- Siste natten, forteller Brita, trengte kvinnen mye luft og fikk surstoffbehandling. Da hjalp personalet og vennene til med å trille sengen ut i haven der luften fremdele var mild og klar. - Vennene var hos henne og kunne sørge for at hun hadde det så godt som mulig. Og hun kjente selv at hun hadde det bra. Senere på natten tok man henne tilbake til rommet hennes hvor hun døde utpå morgenen.

- Det er dette jeg kaller kvalitet i pleien! Å få være nær jorden og se vakre ting rundt seg. Det kan bidra til at ens tanker ledes i en annen retning enn bare til selve sykdommen. Det er også viktig at det finnes plass for glede. At man har rett til å le selv i en slik stund, sier Brita Hildebrand. - Om noen f. eks. skulle ønske seg en fest - noe selv alvorlig syke ofte kan klare - er det ikke noe problem for oss. Man treffer sine venner, spiser og drikker godt og minnes det fine man har opplevd sammen. Dette er viktig ikke minst for de pårørendes skyld, mener Brita. At de også får mulighet til å komme til en verdig avslutning. Og at det blir gjort og ikke blir med tanken.

- Da er det viktig at vi som medarbeidere har gode forutsetninger for å inspirere til det.

(Fra en reportasje i "Katolskt magasin")

“Djevelens verk” i Nicaragua!

Protestantiske prester oppfordres til å gå inn i politikken fordi, under katolikkens styre, “har Djevelen selv regjert etter eget forgodtbefinnende”. Det sier Saturnio Cerato, president for Nicaraguas Evangeliske Allians, som videre påpeker at de 500 år med katolsk politikk i Nicaragua har vært “en ulykke” for landet.

CATHOLIC HERALD

Chiapas-biskopen trekker seg

Samuel Ruiz Garcia, biskop i den urolige Chiapas-provinsen i Mexico, ønsker å trekke seg tilbake i år. Han er utslitt av de politiske og sosiale spenningene i området. Biskopen annonserte sin avgang ved sin 75-årsdag i november i fjor; han sa han var “knust” av sine forsøk på å hjelpe på de spente forhold. “Når man er trett og gammel, ser man snarere på fortiden enn fremtiden - da er det på tide med forandring,” sier biskop Ruiz. CATHOLIC HERALD

Guatemala:

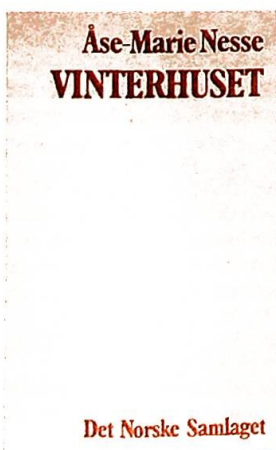
omkring mordet på biskop Gerardi
Biskop Mario Rios Montt, hjelpebiskop i Guatemala City, har fortalt at myndighetene tilbød frigivelse av pater Mario Orantes, mistenkt for mordet på menneskerettighetsforkjemperen biskop Juan Gerardi, hvis bare biskop Montt ville underskrive på en formell erklæring om at hverken regjeringen eller hæren var involvert i drapet. Biskop Gerardi ble slått ned

8 Gjensyn med “Vinterhuset”: Pensum i menneskeverd

Det er eldreår i år. Hvor mye kommer vi til å merke det? Litt mer om den truende eldrebølgen eller - sagt litt mer løssalgsfremmende på NRK her forleden: “den tikkende eldrebomben”. Og flere velmente, men for kjappe ord om “enkelstrom og tørre bleier” for stakkarne på sykehjemmet, og om “strakstiltak som skal settes i gang til høsten”? Sitat Sossen Krogh i Søndagsposten nylig. Som om det kun er slikt som skal til for en verdig alderdom. Og et verdig syn på alderdommen. Her trengs andre ord.

Vi får slå etter hos dikterne, de som har som gave og oppgave på nytt og på nytt å hente frem den virkelige virkeligheten. Tyding og tolkning må til, om vi skal se det vi ser. Se det egentlige. Øke vår innsikt i det å være menneske. Og medmenneske. Tilværelsen er så mangesidig og dyp; tolkning og tyding skjer stykkevis - vi får hjelpe hverandre med å se.

Hjelperen denne gang er lyrikeren Åse Marie Nesse.

Vinterhuset

det er vakkert
som ei gammel altertavle
Maria med mor si. Sankta Anna
to mjuke kvinner mot gyllen
bakgrunn
florentinske konturar

Hva er dette? “*Ei blømande kvinne/ som sit og matar mor si*” på sykehjemmet - “Vinterhuset” som Åse Marie Nesses kaller det i diktsamlingen av samme navn fra 1981 (2. opplag 1999). Boken, anmeldt her i bladt i 1982, er vel verd et gjensyn. Den innholder dikt fra en datter til en åndsfrisk far som dør plutselig, og til en mor som siger inn senilitet, dette såre og tilsynelatende meningsløse halvmørke noen er utvalgt til å ferdes i. Og om datterens skyldfølelse over å la mor reise til Vinterhuset med “*enveisbillett*”.

I Vinterhuset møter man mennesker ribbet for alt det som betyr noe “ute i verden”, det er som treet i november

ribba for alt
berre røter og sanning

og verjelause greiner
lik utstrekke hender

Her, “*på innsida av språket*”, blir ord og begreper snudd om; det synlige er oftest et skall for det egentlige

dette riket er ikke av denne verden
hendene griper ikke etter ting
berre grip etter andre hender

Men det er ikke her, blant skrøpelige legemer, man møter forfallet

ute i verden
grip forfallet om seg
ei kvart sanning her
eit lite svik der
det er iskaldt i mange sommarhus
ein snikande hjertedød
tar livet av livet

Produktivitet er et nøkkelbegrep i dagens samfunn, “*dette ekspanse uhyre*”, og gamle, senile mennesker er ikke produktive.

Eller?

Men det blømer smil her
blømer på bladløse greiner
yngre enn småbarns smil
og eldre enn sorga og lykka
dette er menneskets ur-smil
tent i tidleg før-spegelalder

Sjølvgløymande, uoppdaga smil
uten brodd, utan baktankar
ingen salgsverdi på verdens torg
veit ikje ei er vakre

Det er helst kvinner som ferdes inn og ut av Vinterhuset: døtre og svigerdøtre, søstre og venninner som holder i hender og om skuldre, hjelper støttet og mater. De gir hverandre “*gjenkjenningens kraft*” i et smil, disse kvinnene som “*veit at vi skal visne*”.

Mennene kommer sjelden, de er opptatt med mapper fulle av “*taler, prognoser, analysar, strukturar*”. Det er “*ein merkedag*” når en mann, er på besøk i denne “*blafrende kvinne-ghetto*”,

Ein menneskemann, ein grånande kraftkar
bøygd over ei bortvend mor i rullestolen
dei svære hendene alt anna enn klossete

og drept i fjor bare to dager etter at han hadde offentliggjort en kirkelig menneskerettighetsrapport som viste at hæren har vært innblandet i mord på sivile.

Biskop Montt, som overtok ledelsen for Kirkens Menneskerettighetskontor etter biskop Gerardis død, er bror av Guatemalas tidligere militærdiktator Efrain Rios Montt. Pater Orantes, som har nektet enhver skyld i forbindelse med biskop Gerardis voldelige død, er senere satt fri grunnet manglende bevis i saken. CATHOLIC HERALD

Cambodsja:
endelig kommer legfolket med

For første gang i historien har det katolske hierarkiet i Cambodsja bestemt at legfolk skal få være med i utarbeidelsen av en pastoralplan for landet. Hittil har kun prester bistått biskopene i slike saker, men nå ønsker biskopene også hjelp fra legfolket: "Folk har bedt om å få være mer med i kirkens liv, og dette er en viktig sjanse i så måte," sier biskop Destombes, apostolisk

vikar i Phnom Penh. "Vi trenger ikke lenger utelukkende å være avhengige av biskoper og prester. Vi er alle kristne, og vi prøver alle å følge etter og stole på at Jesus Kristus leder oss på den rette vei til Gud."

Vel 80 legfolk var i januar i år samlet i hovedstaden Phnom Penh for å revidere den pastoralplan hierarkiet utarbeidet i 1996. CATHOLIC HERALD

for han rettar seg opp
ein millimeter, minst
og går litt meir stødig
ned trappa

Ein mann har gitt ein mann
eit stykke menneskeverd.

For det er menneskeverd det handler om i disse diktene. Dette umis- telige som så lett krenkes av våre hårde hender og hjerter. Det er også dikt som - og det bør understrekes - rommer mild og forgylgende humor. Og dikt om kjærlighet, den kjærlighet som også heter *caritas*, og som bekrefter Frans av Assisis ord om at det er ved å gi at vi får:

I vinterhuset, ein morgon
med ugjenomtrengeleg skodde
sit eg og held deg i handa
og undrast om alt er forgjeves.

Da fløymer det over, ditt hjarta
og ber meg på førstedags bølger:
- Det er som ein lysande fakkell
kvar gong eg ser deg i døra.

Vinterhuset er en leksjon i menneskeverd, et pensum for alle som har med gamle, syke mennesker å gjøre. Eller burde ha det. Eller kommer til å få det.

Det tør være oss alle.

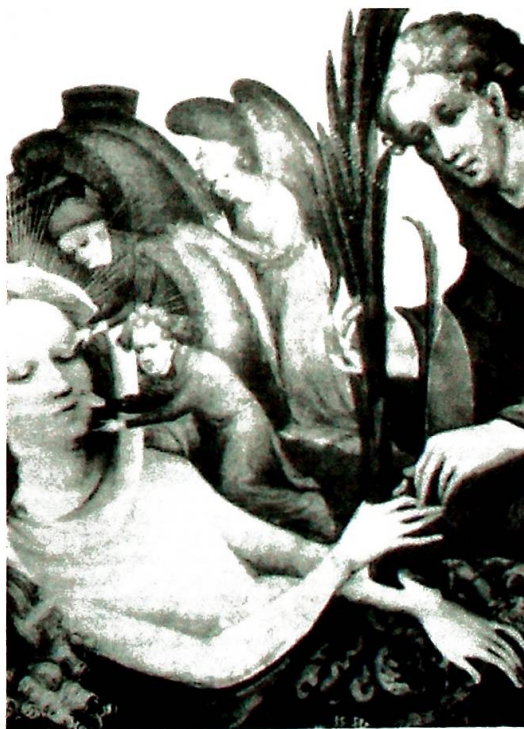
UKJ

når han stryk henne over det kvite
håret
og smiler som ein heimkomen son
og seier Mor, ikkje sant, mor?
røysta som mildt vårregn

Mora er ei stjerne
slokna for lysår sidan
men stråleglansen reiser gjennom
rømdene
ennå
synleg for ein son

Noen ganger kommer den ranke
"midt-på-dagen-mannen/som lei-
er ein vintermann ned trappa", og
viser "moderleg" omsorg for en
skrøpeleg kollega eller fetter eller
nabo, og som er så muntert positiv:
- Jo, du kan si det på fransk også,
du!..

Den andre er hinsides
alle kulturspråk
men tonen, tonen
må ha rørt ved dei skurrande
strenger
i eit eingong så finstemt instrument

Konrad von Soest: *Marias død* (malt ca. 1420)

“Feil” personalpolitikk

Wiens erkebiskop, kardinal Christof Schönborn, vedgår at det var “feil” av ham å informere sin generalvikar, mgr. Helmut Schüller, om oppsigelse ved å sette en lapp på Schüllers kontordør. Kardinalen beklager at han ikke hadde snakket med Schüller og konsultert bispe- eller presterådene, men holder fast ved avskjedigelsen og beslutningen om å “rekonstruere” erkebispedømmet og fremme åndelig fornyelse. Schüller ble håndplukket som generalvikar da Schön-

born overtok som Wiens erkebiskop etter den skandaliserte erkebiskop Gröer. Schüller er kjent som en god administrator og tilhenger av “Dialog for Østerrike-prosessen”, som søker å formidle mellom landets splittede katolikker, en prosess Roma er skeptisk til. Generalvikar Schüller har også gitt uttrykk for at Roma burde fjerne den omstridte, konservative biskop Krenn av St. Pölten, synspunkter man mente biskop Schönborn, som selv har hatt sine kontroverser med Krenn, delte.

Det er kjent at Vatikanet og den pavelige nuntius i Wien var misfornøyd med at Schüller avviste de konservative biskopenes krav om straff fra kirkens side for dem som tar eller foretar abort. Nå undrer man om Schüllers avskjedigelse skyldes press fra Vatikanet. Biskop Krenn støtter Schönborn: En biskop har full rett til å avskjedige sin generalvikar uten begrunnelse, sier Krenn.

CATHOLIC HERALD/CIG

10 Gregory Reichberg: Den katolske samvittighet og krigen

Norge er med i NATOs luftkrig mot Serbias Slobodan Milosevic og hans Kosovo-politikk. “Som borgere i et krigførende land, plikter vi å reflektere over hvor rettferdig vår sak er,” skriver Gregory Reichberg, forsker ved Norsk Institutt for Fredsforskning. Og minner om at også det menneske som gjør ondt, har krav på “rettferdig behandling” og “våre bønner”. Han trekker ingen konklusjoner i Kosovo-konflikten. Hans ærend er kriterier og prinsipper for “rettferdig krig”.

Sorg er hva mange mennesker av god vilje verden over føler i forbindelse med krigen i Kosovo og Serbia. Ofrenes lidelser er allerede store og vil sannsynligvis øke i tiden fremover. Vår fremste plikt, som kristne, er medlidenhet: Å ta inn over oss den lidelse som påføres de uskyldige, albanere som serbere, og søke å lindre så langt vi kan. Det er også vår plikt å be for voldsutøverne. Selv om de, på grunn av bevisst ringeakt for elementær rettferdighet, med en viss rett kan kalles våre fiender, må vi ikke glemme at for en kristen er det ingen som er en “absolutt” fiende, uansett hvor “slem” vedkommende måtte være. Også onde mennesker bærer Guds bilde i seg; derfor fortjener også de rettferdig behandling. Og vi må heller ikke nekte dem våre bønner, for intet menneske er hinsides rekkevidden av Guds frelse.

Som borgere i et krigførende land, plikter vi å reflektere over hvor rettferdig vår sak er. Som kristne bør vi ikke bare se saken ut fra vårt eget land og dets selvforståelse, men også - og i særlig grad - i lys av det vår tro lærer oss, en lære som overskrider snevre nasjonale grenser. Og her kan vi katolske kristne gripe til en lang tradisjon: fra det 2. århundre av har vårt fellesskap bygget opp en omfattende morallære når det gjelder krig - vi finner den i skriftene til kirkefedrene, de kirkerettslærde, fremstående teologer og mange paver. Selv om det finnes betydelige forskjeller -

både når det gjelder teori og syn på spesielle konflikter - har det likevel vokst frem en konsens om visse grunnleggende punkter, som vi i det følgende skal se litt nærmere på.

Først og fremst: Tradisjonen har hele tiden fremhevet at fred er blant det politiske samfunns høyeste goder - kanskje rangerer den høyest av alle. Fred betyr i denne sammenheng langt mer enn det blotte fravær av krig: Fred er aktivt fellesskap mellom mennesker om denne verdens goder: familielivets verdier, naturressurser, kulturgoder, rettsvesen etc. Alt som truer dette samfunn, innebærer et brudd på freden. Ut fra denne forståelse er krig en krenkelse av nestekjærligheten: Den er et slag mot det vennskapsbånd som knytter menneskene sammen, både innen det enkelte fellesskap og mellom ulike fellesskap.

Det første århundres kristne kunne tillate seg å være pasifister fordi de trodde verdens ende var nært forestående. De trakk seg derfor tilbake fra det verdslige samfunn og levde i små, avsondrede grupper viet bønner. Da det ble klart at det kom til å drøye med Jesu gjenkomst, begynte de kristne på 2-300-tallet å innse at de hadde en avgjørende rolle å spille innen det verdslige samfunn. Og følgende spørsmål oppstod: Skulle de også være villige til å gripe til våpen for å forsvare samfunnsgodene? Er det rett for kristne å bruke makt for å tvinge dem som med vold truer den sosiale freden?

Til tross for enkelte “avvikere” (de mest berømte er Origenes og Tertullian) ble den tanke at det var rett å bruke militærmakt i rettferdighetens tjeneste stadig mer utbredt på 300-tallet. Det er verd å legge merke til at de første “rettferdig-krig”-teoretikere (*bellum justum*), den Hellige Ambrosius og den Hellige Augustin, ikke bygget sin argumentasjon på enkeltindividets rett til selvforsvar. Tvert imot: De mente sverdet aldri skulle brukes for private formål, men bare for å forsvare andres vel. Ut fra denne forståelse kunne maktbruk være moralsk forsvarlig, altså ut fra den kristnes plikt til å vise nestekjærlighet: “Den som ikke skjerner sin venn for skade, hvis han kan,” sier Ambrosius, “er like meget å klandre som han som forvolder skade.” Sterk og klar tale - og kanskje den første kristne formulering av det vi i dag kaller “humanitær intervensjon”.

Kristne talsmenn for tanken om rettferdig krig var ikke så naive at de ikke var klar over at den kunne være nyttig til ideologisk bruk. Gjør ikke enhver krigførende part, selv den mest demoraliserte, krav på å ha rettferdigheten på sin side? Dette fikk middelalderens teologer til å formulere moralske kriterier slik at politiske ledere og borgerne selv kritisk kunne vurdere rettferdigheten ved et evt. krigersk engasjement. De mest berømte kriterier har vi fra den hellige Thomas Aquinas på 1300-tallet. Med mindre følgende tre betingelser oppfylles, sier Thomas, kan bruk av dødbringende makt mot motstandere ikke rettferdiggjøres:

1) Beslutningen om å gå til krig må foretas av en legitim autoritet, fordi krig ikke er et privat anliggende;

2) Beslutningen må kun tas som svar på en annen nasjons forsyndelse; bare dette gir grunn til å gripe til våpen. Forsyndelsen kan være rettet mot ens egen nasjon - da dreier det seg om selvforsvar. Men den kan også rette seg ikke mot oss, men mot en annen nasjon. Nestekjærligheten kan da kreve at vi

Mer om Østerrike

Østerrikes biskoper er opprørt over at biskopen i St. Pölten, Kurt Krenn, uten å informere biskpekollegiet og sin generalvikar, har opprettet et ultrakonservativt presteseminar, meldte *The Tablet* nylig. Krenns forgjenger, biskop Frans Zak, er svært ulykkelig over det nye seminaret: Bispedømmet har fra før et veletablert presteseminar, men heller ikke her var man forhåndsinformert.

Kommuniteten Servi Jesu et Mariae (SJM), grunnlagt i 1998, har ansvaret for det nye seminaret; SJM hører inn under den pavelige kommisjon Ecclesia Dei, som arbeider med integrering av "tradisjonister", som bl.a. vil beholde liturgien fra før Det 2. Vatikankonsil. Biskop Zak, som er kirkerettsekspert, kaller Romas raske anerkjennelse av SJM "noe helt nytt. Tidligere måtte kommuniteter vente i årevis på å få juridisk status." Her har det skjedd i hem-

melighet, og vi står overfor et fait accompli. (-) Kommuniteten har flyttet rundt i Tyskland fordi ingen vil ha dem." I Augsburg ba den lokale biskop, Viktor Demmertz, dem ytrykkelig om å forlate bispedømmet.

Talsmenn for biskop Krenn sier det nye presteseminaret er opprettet i overensstemmelse med kirkeretten og står direkte under den Hellige Stol. I slutten av februar vigslert Krenn tre SJM-diakoner.

kommer dem til unnsetning som ikke er i stand til selv å forsvare seg. For begge tilfeller gjelder at svar på aggresjon må innebære et straffespekt: straffen bør treffe dem som er ansvarlige for volden.

3) De som går til krig, må ha den "rette hensikt", d.v.s. målet må være aktverdig og hederlig: ikke revansje, heller ikke herredømme, men ønsket om å gjenopprette rettferd og harmoni mellom mennesker. De som bestemmer seg for militær aksjon, må tenke nøye gjennom hva de håper å oppnå etterpå, når seieren er sikret. Å vinne er ikke nok i seg selv. Krigens endelige mål må være gjenoppsettelse av samfunnsfreden.

Har vi tenkt nok over hvordan den kommende freden skal se ut? Er det rimelig håp om at våre anstrengelser vil føre til målet?

De nevnte kriterier går nå under betegnelsen *jus ad bellum*, retten til å gå til krig, d.v.s. betingelsene for å gripe til militære midler. Katolsk morallære har også formulert de prinsipper som gjelder for rett handlemåte i krig, *jus in bello*. Saken en kjemper for, må være rettferdig, men ikke alle midler er tillatt. Visse moralske handlingsregler og -normer har gyldighet også i krig. For eksempel sier tradisjonen at angrep må diskriminere (skille) mellom legitime og illegitime krigsmål, d.v.s. de må kun rettes mot motstanderens militære apparat. Det er *aldri* tillatt med hensikt å drepe eller såre ikke-stridende på den annen side, selv om slike handlinger ville være høyst effektive (f.eks. bryte ned motstanderens moral). Videre plikter de som har kommandoen å ta evt. uforutsette bieffekter av sine ordrer med i betraktningen. Hvor mange ikke-stridende vil trolig bli drept i forbindelse med dette angrepet? Hvor store skader blir det på sivil eiendom? For at skaden skal kunne rettferdiggjøres, må den være proporsjonal med det gode som oppnås. Å drepe mange sivile eller gjøre stor skade på en nasjons infrastruktur - selv om det skjer uten hensikt - er klart uetisk dersom gevinsten kun er mindre viktige strategiske seire.

Et siste punkt: Tradisjonen lærer at vi aldri må vise grusomhet mot fiendtlige soldater, hvor grusomme de enn måtte være mot oss. Kristi påbud om å "elske din fiende" er bindende også i krig; det innebærer at krigsfanger ikke skal lide unødig. I tråd med dette forklarer Augustin at når Jesus ber oss om å "vende det annet kinn til", mente han at vi innvendig skulle snu oss bort fra hatet til fienden. Slik må vi - også i krig - være oss bevisst Guds kjærlige nærvær også i dem vi kjemper mot.

Synspunkter på Kosovo-krisen:

Pave Paul II: "Det er mitt inderlige håp at våpnene kan bringes til taushet så snart som mulig, og at samtalen og forhandlingene kan gjenopptas slik at man endelig (-) kan komme frem til en rettferdig og varig fred i hele regionen."

Patriark Pavle av Beograd, leder for Den serbiske ortodokse kirke: "Vi er dypt bekymret over trusselen mot Kosovo, den serbiske vugge, og mot menneskene der (-). Vi minner verdens ledere om at hverken i Kosovo eller andre steder kan det onde utryddes ved å gripe til et større og mer umoralsk onde - i dette tilfelle bombing av et av Europas små, men ærefulle folk."

Biskop Franc Perko, katolsk biskop av Beograd sier at "det ville vært bedre om man hadde funnet en løsning som ikke innebar militær intervensjon. Hovedansvaret ligger dog i Jugoslavias politiske valg og strategier og særlig hos president Milosevic, som ønsker å holde på makten, koste hva det koste vil."

Kardinal Angelo Sodano, Vatikans statssekretær, i forbindelse med den Hellige Stols fredsinitiativer overfor FN og de involverte nasjoner: "Bombingen av det tidligere Jugoslavia må stoppe straks. Man kan ikke snakke fred og forhandle midt oppe i bombenes og massakrenes mareritt (-). Alle plikter å arbeide for at våpnene tier og dialogen gjenopptas."

Patriark Alexis av Moskva: "Det som skjer, er en synd mot Gud og en forbrytelse mot internasjonal lov. (-) Vi er overbevist om at bare tålmodig dialog og fredelig løsning på politisk uenighet kan føre til en løsning på den politiske spenning omkring Kosovo."

Rask saligkåring for Mor Teresa
Paven legger opp til rask saligkåringssjess for Mor Teresa, som døde i september 1997: I hennes tilfelle trenger man ikke vente de foreskrevne fem år etter vedkommendes død før prosessen settes i gang.

Pavens bestemmelse kommer på oppfordring fra Calcuttas erkebiskop Henry D'Souza og "en rekke andre prelater", melder *The Tablets Roma-korrespondent*. Paven har tydeligvis skiftet standpunkt i denne saken: I oktober 1997 fremholdt han

overfor en gruppe journalister at også i Mor Teresas tilfelle "må man følge den normale fremgangsmåte".

D'Souza, som er formann i Den indiske bispekonferanse, sier han er "svært glad" for avgjørelsen, som han ser som en anerkjennelse av "et helt eksepsjonelt liv". Folk i Calcutta - og det gjelder både muslimer, hinduer og kristne - har alltid ansett Mor Teresa som en helgen: "Hennes liv for de fattigste av de fattige er det vakreste mirakel og tegn på Guds nærvær blant

oss," sier D'Souza. Som håper Mor Teresa vil bli helgenkåret i år 2000. Flere har rapportert om undere som skal ha hendt på hennes forbønn. Hvor lang tid "prosessen" vil ta, er vanskelig å si, særlig fordi Mor Teresas liv og virke har tilknytning til flere land. På den annen side: Paven er fri til å innvilge andre dispensasjoner, sier en Vatikan-kilde. "Han kan helgenkåre henne på egne vegne i dag, om han ønsker, men det er høyst tvilsomt om han vil gjøre noe slikt."

12 Om "profeten" Oscar Romero (1917-1980): En historie om tro og

Det er kort etter nyttår 1980. Erkebiskop Oscar Romero av San Salvador har mottatt mange trusler og vet at hans liv er i fare; landets brutaliserte regime og de rike landeierne, fåtallige, men mektige, har lenge sett skjevt til den frittalende erkebiskopen. Romero ber derfor sin sjåfør, familiefaren Juan, slutte som sjåfør og heller utføre mindre farlig arbeid i bispegården, men Juan nekter. Den 24. mars blir Romero drept, ikke i sin bil, men mens han feirer messe ved krefthospitalet i San Salvador.

Folket i El Salvador ser ham straks som martyr og ærer ham etterhvert som en helgen. Det kirkelige "establishment" er mer tilbakeholdende - var han ikke vel radikal og politisk? I 1993, under Romeros etterfølger og åndsfrende biskop Arturo Rivera y Damas, innleder erkebispedømmet San Salvador saligkåringssjess. I 1995 blir Fernando Saens ny erkebiskop. Han forkynner, med indirekte henvisning til Romero, at prekenstilen i katedralen nå skal legges om: ikke lenger "politiske prekener", men skrifttutlegning og katekese. Men saligkåringssjess går videre, og i 1996 sendes dokumentasjonen videre til Roma. Der ligger nå saken; det er ferske signaler om fremgang i saken.

Under sitt møte i mars i år vedtok den Den nordiske bispekonferanse å sende en henvendelse til paven med oppfordring om at erkebiskop Romero "snart må bli saligkåret".

Læreår

Oscar Romeros liv er en historie om dyp gudstro og uredde ansvar, ting som etterhvert to sider av samme sak.

Han ble født 15. august 1917 i en liten fjellandsby i det østre El Salvador. Som 13-åring begynte han å forberede seg på prestegjerning ved juniorseminaret i San Miguel, så gikk veien via presteseminaret i San Salvador til Roma og studier ved Gregoriana. Han

ble ordinert i Roma i april 1942, arbeidet med en doktoravhandling om askese og teologi, men dro tilbake til San Miguel i 1943, uten å fullføre den. I San Miguel var han både sogneprest og redaktør, radioprest og pådriver for legmannsorganisasjoner. Han ble meget velansett, men ble regnet som noe hård og perfektjonistisk, trekk han selv var klar over og etterhvert greide å luke ut.

I 1967 ble han sekretær for Den salvadorianske bispekonferansen og i 1970 hjelpebiskop i San Salvador. Store forandringer feide gjennom den katolske kirke på denne tiden i kjølvannet av Det 2. Vatikankonsil (1962-1965). Som den tro kirken tjener han var, støttet Romero konsilet, men fant det vanskelig å tilpasse seg det nye og hadde sine tvil om den retning kirken beveget seg i. I 1974 ble han biskop på landsbygden i Santiago de Maria og fikk for alvor øynene opp for småbøndenes hårde og urettferdige kår. 1974 var også året da El Salvadors biskoper første gang kom på kant med landets militærstyre: I et hyrdebrev påtalte de regjeringens manglende respekt for menneskerettighetene. Fem bønder myrdet i Romeros bispedømme det året. Han oppsøkte familiene, feiret messe sammen med dem og sendte protester til lokalmyndighetene og presidenten, men unngikk offentlige uttalelser.

Utover på 70-tallet økte presset for en landreform, bak det stod både landarbeidere, småbønder og landets to universiteter samt mange geistlige. I erkebispedømmet San Salvador ble det opprettet en rekke basismenigheter på landsbygden, menigheter hvor man med Bibel i hånd tok opp spørsmål om menneskerettigheter og rettferdig fordeling av jordens goder. I 1976 vedtok El Salvadors nasjonalforsamling beskjedne tiltak i retning av en jordreform. Romero holdt en kurs for sine prester om saken, men de mektige landeierne sørget for at loven ble trukket tilbake etter bare et par måneder.

Modig konfrontasjon

Den 22. februar 1977 ble Romero innsatt som erkebiskop i San Salvador. Både regjeringen og prominente kretser hadde oppfordret Vatikanet til å utnevne Romero, som ikke hadde markert seg i den offentlige debatten om den økende uroen på landsbygden, og derfor ble regnet som medgjørlig. Massemediene, som var i landeiernes hender, anklaget jevnlig bondeorganisasjonene for å være "terrorist-organisasjoner" og "kommunist-sammensvergelses" og bekløpet dem med høyst voldelige midler; etter hyrdebrevet i 1974 ble også prester som støttet bøndene, anklaget for å "drive politisk virksomhet". Flere utenlandske prester ble utvist, andre fengslet og torturert på det grusomste, noe bl.a. Amnesty International etterhvert tok opp.

Den 12. mars 1977 ble en sogneprest på landsbygden, Rutilio Grande s.j., overfalt og skutt ned på vei til å feire messe. Nå reagerte erkebiskop Romero både raskt og sterkt: Landets katolske skoler ble stengt i tre dager i protest, og søndagmessen i alle landets kirker ble avlyst, mens Romero selv feiret messe på plassen foran katedralen i San Salvador, en messe som samlet over 100.000. Både regjeringen og oligarkiet

Sør-Korea: biskoper mot dødsstraff

Sør-Koreas biskoper lanserte nylig en landsdekkende kampanje mot dødsstraff. De vil nå samle underskrifter som man planlegger å overlevere den koreanske nasjonalforsamlingen i juli år 2000. Biskopenes Rettferdighet og fredskommisjon oppfordrer til et moratorium for dødsstraff i det hellige år.

MISNA

"Aktive kristne"?

Menneskers tro på Jesus Kristus er ikke målbar - og kan heller ikke kalles aktivitet, sier Paul Leer-Salvesen, dosent, forfatter og teolog. Den unndrar seg rett og slett det felt som det er mulig å kvantifisere i tall. Det vi kan telle, er oppslutning om gudstjenester og møter. Bare det, faktisk.

FÆDRELANDSVENNEN

Brasil: bispekritikk av nedskjæringer
Den brasilianske bispekonferansen anklager regjeringen for å kutte de sosiale ytelser i en tid da arbeidsløsheten stiger. President Cardosos økonomiske politikk favoriserer de rike på bekostning av de fattige, hevder biskopene. I et ferskt dokument som analyserer landets økonomiske reformer, påpeker biskopene at den ultra-liberale politikken er katastrofal for samfunnet som helhet. Presidenten avviser kritikken som "naiv".

CATHOLIC HERALD

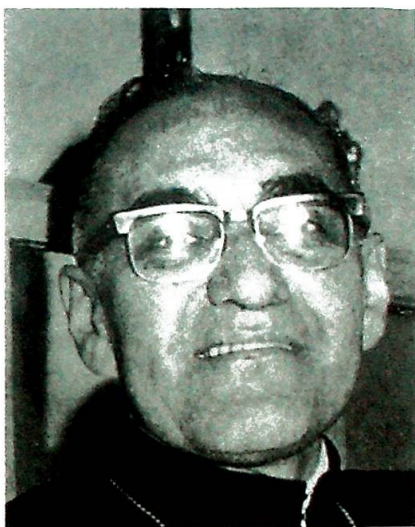
ansvar

13

følte seg sviktet av den nye erkebiskopen, og spenningen økte. I de tre årene Romero var erkebiskop ble flere prester og adskillige legfolk drept, særlig blant de aktive i basismenighetene. Trusler og vilkårlig fengsling, tortur og bortførelser ble daglige foreteelser.

Likevel stod Romero og hans etterfølger i Santiago de Maria, biskop Arturo Rivera Damas, etterhvert heller alene blant biskopene med sin åpne protest mot uretten og menneskerettsbruddene: Fire av de fem øvrige biskopene stod stort sett på regjeringens og de rikes side. Også den pavelige nuntius gikk mot erkebiskopen. Romero selv reiste i løpet av sine tre år som erkebiskop fire ganger ens ærend til Roma for å forklare paven og kurien hva som foregikk i El Salvador, og forsvare sin handlemåte: at han bare søkte å sette ut i livet kirkens lære om de fattiges og undertrykte rettigheter. Han viste til den forandring som var skjedd i ham selv i forhold til evangeliets radikale krav og ønsket om å tjene Gud uten om og men; de forhold han som erkebiskop hadde å hanskes med, krevde en ny form for "pastoral styrke".

Det var særlig Romeros prekener som bragte ham i konflikt med makt-haverne og den økonomiske eliten. I sine lange søndagsprekener i katedralen i El Salvador, sendt ut over landet gjennom erkebispedømmets radiosender, tok han opp det dagsaktuelle og de undertrykte og lidendes sak. Ingen radioprogrammer i landet kunne fremvise lignende lyttertall! Han ble landets mest respekterte og populære figur, hans ry spredte seg langt ut over landets grenser. Han ble nominert til Nobels fredspris og ble æresdoktor ved de amerikanske jesuittenes Georgetown University og universitetet i Louvain i Belgia. Under Den latinamerikanske bispekonferansens møte i Puebla i 1979, hvor man stadfestet kirkens

Erkebiskop Oscar Romero, profet og martyr.

særlige ansvar for de fattige, var det fremfor alt Romero journalistene ville ha i tale. Støtten til hans arbeid kom fra mange hold: En notis i St. Olav i januar 1980 forteller at "Oscar Romero er blitt tildelt 50.000 svenske kroner av de svenske frikirkers hjelpeverk p.g.a. for sin innsats for menneskerettighetene i El Salvador".

Hans fiender var få, men mektige. Den 24. mars 1980 slo de til: En dødsskvadron skjøt ham ned mens han preket under messen i kapellet ved kreftsykehuset der han bodde i et enkelt lite hus i haven. Det viste seg etterhvert at Robert D'Aubuisson, stifter av det styrende Arena-partiet, selv hadde beordret mordet.

"De engasjerte måtte dø"

"Årsakene til våre problemer er oligarkiet, den lille kjerne av familier som ikke bryr seg om folkets problemer, men bare er opptatt av å opprettholde et stort reservoar av billig arbeidskraft," sa Romero i et av de siste intervjuer han

ga, gjengitt i St. Olav etter Catholic Herald. "Både de utenlandske og de hjemlige industribedriftene baserer sin konkurransevne på det internasjonale markedet på sultelønner, og det forklarer deres energiske motstand mot reformforsøk og mot fagforeninger som søker å bedre folks kår." De rike er kun interessert i profitt, sier Romero, og konsentrasjonen av rikdom og eiendom fører til konsentrasjon av politisk, sosial og økonomisk makt hos noen få - dette er "roten til den strukturelle og undertykkende volden i vårt land og hovedgrunnen til vår politiske og sosiale underutvikling." Og hæren beskytter de rikes interesser under henvisning til den nasjonale sikkerhet.

Men, sier intervjuer, hvordan kan det ha seg at kidnapping, tortur og mord på prester og legfolk som arbeider for menneskenes frigjøring er blitt dagligdagse ting i et land der det overveldende flertall er katolikker? Den sosiale urettferdigheten er blitt så preker at "selv troen er blitt pervertert, og det er blitt en forbrytelse å forsvare folkets økonomiske og materielle interesser," svarer Romero. "Situasjonen er blitt så pervers at de som tortures og myrdes nettopp er de som har engasjert seg i frigjøringen av det salvadorianske folk." I dagens situasjon er kirkens viktigste oppgave å være en sann "kirke", som nevner urettferdigheten, diskrimineringen og volden ved navn for å tjene sannheten. Kirken må presse på for strukturelle forandringer; en sann kirke "må være solidarisk med de fattige, selv når den risikerer farer og forfølgelser," påpeker Romero. Som sier han har gått mange ganger over at det nettopp er dem som er engasjert i kampen for rettferdighet, som rammes av vold og død. Selv ber han Gud om å gi ham styrke til å bli på sin post.

Ikke politikk, men profetisk tale

"Erkebiskop Romero brydde seg ikke

Hvorfor så forskjellige perspektiver?

"Hvorfor utstråler kristne som lever i fattigdom og krig og opplever store naturkatastrofer, en slik glede og frimodighet, mens vi er blitt en gjeng med surmulere som er misfornøyde når en liten ting går oss imot?"

Det er Jan Martin Berentsen, professor ved Misjonshøgskolen, som stiller spør-

målet. Og som svarer med et nytt spørsmål: "Kan det være fordi vår overflodskultur med rikdom og velstand skaper store problemer for oss? Vi er selvhjulpne og selvbe-stemmende og klarer oss helt selv. Eller?"

AFTENPOSTEN

Om våre holdninger til døden

Det er noe paradoksalt i vår kultur at vi skjærer oss fra døden og administrerer den bort, sier forfatteren Håkon Harket. Som hevder at "vi vil ikke ta i døden, selv når den rammer vår nærmeste familie. Samtidig er underholdningskulturen basert på død: vi fråtser i døden."

STAVANGER AFTENBLAD

14

om anklager og trusler, han var så sikker i hva han sa fordi han alltid snakket med Gud om tingene," skrev mgr. Ricardo Urioste, erkebiskop Romeros generalvikar og nære medarbeider, i en artikkel i tidsskriftet "America" ved 10-årsmarkeringen for Romeros død i 1990. Romero var et meget fromt menneske: "Roten for hele hans eksistens - som menneske, som prest, som biskop - var Gud." Og han hadde "den ydmykhet som ligger i å søke Gud med tålmodighet," skriver Urioste. Dette er en sjelden kvalitet, men den gjorde erkebiskop Romero til "den profet han var". Profeten taler om de evige ting og deres anvendelse her og nå. Profeten er på en måte den store bevarende, den som vil bevare de store verdier Gud har gitt oss, skriver Urioste. Og fordi Romero snakket rett ut om alle dem som ble torturert og massakrert, ble han anklaget for å blande seg i politikken, men "det er ikke å blande seg i politikken," skriver Urioste, "det er å tale om det femte bud: Du skal ikke slå ihjel!"

Et dagboksnotat

Både Romeros preken og deler av hans dagbøker er utgitt. Kort før sin død skriver Romero i dagboken: "Det er vanskelig for meg å akseptere tanken om en voldelig død, men den synes meget sannsynlig under de rådende forhold. Den pavelige nuntius i Costa Rica har advart meg om overhengende fare i kommende uke. Min innstilling burde være å gi mitt liv til Gud, uansett hvordan det vil gå. Guds nåde vil hjelpe oss til å leve gjennom det ukjente. Han styrket martyrene, og skulle jeg komme til å dø som dem, vil jeg føle at han er meg nær når jeg trekker mitt siste åndedrag. Men viktigere enn dødsøyeblikket, er å gi ham hele mitt liv og leve for ham og det oppdrag som er meg gitt."

UKJ

Kardinal Ratzinger svarer kardinal König

I en artikkel i *The Tablet* nylig (gjengitt i St. Olav nr. 3:99) ga Wiens "gammelkardinal" Franz König uttrykk for sin uro over Troskongregasjonens holdning til teologer som arbeider med religionsdialog og søker "å bryte nytt teologisk land". Bakgrunnen for artikkelen er Troskongregasjonens behandling av den 75-årige kristologi-professoren Jacques Dupuis s.j., mangeårig lærer ved det pavelige universitet Gregoriana og tidligere medlem av Det pavelige råd for interreligiøs dialog: I en skriftlig henvendelse ga kongregasjonen nylig Dupuis tre måneder til å svare på en rekke spørsmål angående hans bok *Toward a Christian Theology of Religious Pluralism*, han ble pålagt taushet om saken og bedt om å unngå de omstridte emner i sin undervisning.

I et brev til kardinal König, med engelsk oversettelse til *The Tablet* (gjengitt 13. mars 1999), tilbakeviser Troskongregasjonens prefekt, kardinal Joseph Ratzinger, kardinal König kritikk. Ratzinger skriver at han har lest König innlegg om Dupuis-saken med "forbauselse og adskillig sorg", og at han ikke "forstår König anklage om at Troskongregasjonen 'uten først å konsultere Dupuis' har sendt ham diverse spørsmål angående hans bok". Å sende et menneske noen spørsmål er det samme som å konsultere vedkommende, skriver Ratzinger: "Før en evt. dom over boken, ønsket kongregasjonen å konsultere ham personlig og få hans assistanse ved tolkningen."

Ratzinger sier at henvendelsen ble hemmeligholdt av hensyn til "forfatterens rykte", og at kun jesuittenes øverste leder, pater Kolvenbach, var informert. "Jeg vil ikke spekulere over hvem som kan ha lekket saken, til skade for begge parter, men det er absolutt ikke Troskongregasjonen," skriver Ratzinger. "Og jeg forstår Dem ikke når De sier at våre forsøk på dialog impliserer at 'det godt kan hende at kongregasjonen mistenker Dupuis for, direkte eller indirekte, å bryte med katolsk tro'."

Ratzinger skriver videre at han ikke kan godta König ord om at "kongregasjonen har 'handlet overilet'. Er det oss forbudt å føre en dialog? Er det av det onde å søke en

konfidensiell klargjøring av vanskelige spørsmål?" spør Ratzinger. König ord om at han ikke fant å kunne tie om den urett kirken og fellesskapet påføres ved saker som Dupuis-saken, finner Ratzinger "urettferdig og ødeleggende"; fra kongregasjonens side dreiet det seg om "forsøk på dialog".

Troskongregasjonens regler for konfidensialitet gjør at han ikke kan ta opp sakens teologiske sider, skriver Ratzinger, som er overrasket over enkelte av König utsagn. "Kan en kristen som er engasjert i dialog, gi slipp på sin overbevisning om at Kristus er den sanne inkarnasjon av det evige ord, Guds inkarnerte sønn, og at det er noe i kristendommen som er unikt og forskjellig fra alle andre religioner?" spør Ratzinger. Og tilføyer "i parentes" at såvidt han forstår "er Jesu eneståenhet og derved forskjellene mellom religionene, essensielle deler av Dupuis' tenkning". Paven selv har godkjent kongregasjonens teologisk begrunnede dialog med Dupuis, skriver Ratzinger, og minner om følgende avsnitt i *Redemptoris Missio*, en encyklica König selv henviste til i sin artikkel: "Dialogen må føres og gjennomføres ut fra den overbevisning at kirken er det ordinære middel til frelse, og at den alene eier fylde av frelsesmidlene."

Ratzinger beklager et så kritisk brev "etter så langt og nært vennskap", men antar vennskapet vil tåle at han taler rett ut: "Kanskje var det ikke kongregasjonen, men Deres eminense som var 'overilet' med Deres artikkel?" Ratzinger uttrykker avslutningsvis håpet om at "diskusjonen med pater Dupuis vil få en god slutt, slik at den vil tjene sannheten, kirken og oss alle."

I en kort kommentar i *The Tablet* skriver kardinal König at han etter mottagelsen av Ratzingers brev har hatt "en offisiell, men vennlig telefonsamtale" med Ratzinger. "Vi var enige om at dialogen med Dupuis, som mitt brev tar opp, må prioriteres. Ratzinger antydte at jeg kanskje ønsket å svare på hans brev i *The Tablet* ved en senere anledning, men som alltid er jeg overbevist om at en personlig samtale er den beste måte å takle uoverensstemmelser på," skriver König.

Vatikanet: bedre forhold til Kina?
 Vatikanet er villig til å flytte sin nuntius fra Taipei, Taiwan, til Beijing, Kina, - en de facto diplomatisk anerkjennelse av det kommunistiske Kina. I et intervju med avisen *Corriere della Sera* sier Vatikanets utenriksminister, erkebiskop Tauran, at en slik flytting er i kirkens interesse: Man håper å bedre forholdene for landets forfulgte katolske undergrunnskirke. Kinas utenriksminister, på Italia-besøk da Tauran kom

med sin uttalelse, sa via en talsmann at "ord ikke er nok" for å få slutt på konflikten mellom Beijing og Den Hellige Stol, som skriver seg fra 1954 da den katolske kirke ble tvunget til å gå under jorden. "Kina er interessert i bedre forhold, men det forutsetter at Vatikanet bryter sin diplomatiske forbindelse med Taiwan og ikke blander seg inn i Kinas indre affærer under dekke av religiøse anliggender."

Her siktes det til pavens autoritet, særlig

ved bispeutnevnelser. Men, sier Tauran, det forundrer at kommunistregjeringen ser Vatikanets krav om frie bispeutnevnelser, uavhengig av kinesiske myndigheters godkjenning, som en krenkelse av Kinas suverenitet. Taiwans biskoper er lite glade over signalene fra Vatikanet, men vil, sier biskop Joseph Wang Yo-jung, respektere Vatikanets avgjørelse hvis den betyr bedring for Kinas undergrunnskirke.

CATHOLIC HERALD

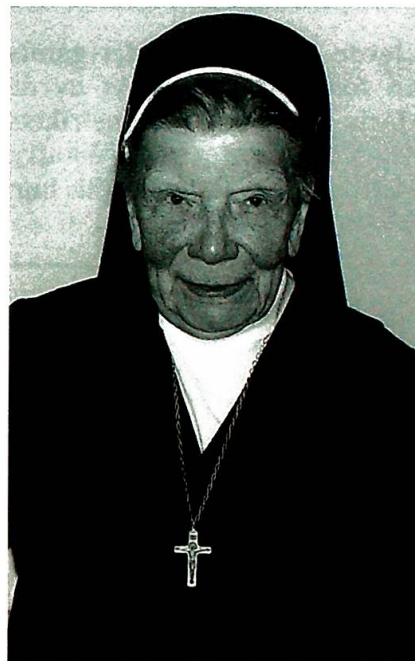
Sr. Irene Kleff in memoriam

f. 02.07.00 i Køl, Tyskland
 d. 16.03.99 i Oslo
 Gravlagt 24.03.99 på Grefsen kirkegård, Oslo

I en alder av 23 år besluttet sr. Irene å slutte seg til St. Josephsøstrenes Kongregasjon. Hun begynte sitt postulat i 1923 i Nienborg, Tyskland, og i september samme år reiste hun til Norge for å fortsette postulatet på Vor Frue Villa i Oslo. Den 25.03.24 begynte hun sitt novisiat, og hun avla de evige løfter 03.08.29.

Før sin inntreden hos St. Josephsøstrene arbeidet sr. Irene som kontordame. For å komme inn i norske forhold, tok hun 2-årig handelsskoleutdanning samt ulike kurs her i Oslo. Hun hadde således gode forutsetninger for å overta kontorarbeidet på Vor Frue Hospital, St. Josephsøstrenes første sykehus i Norge, grunnlagt i 1883. Hun arbeidet ved dette sykehuset i mer enn 20 år, fra 1925 til 1948. Hennes arbeidsoppgaver var mangfoldige, både innen sykehusets administrasjon og mer direkte i forhold til pasientene.

Én av disse oppgavene vil vi særlig fremheve, en oppgave mange vil huske sr. Irene for: hennes omsorg for dem som av ulike årsaker hadde vanskeligheter under annen verdenskrig. Den største gruppen hun hjalp, var jødene. De som var sammen med sr. Irene på den tiden, forteller om hennes store mot og oppfinnsomhet når det gjaldt å dekke jødene som ble forfulgt under krigen. Mang en jøde ble innskrevet som pasient på Vor Frue Hospital under et dekknavn, og ble enten holdt skjult eller hjulpet til å flykte. Stor var hennes oppfinnsomhet når det gjaldt å finne

måter hun best kunne verne om disse menneskene på. Bevisstheten om at denne virksomheten faktisk var meget farlig for henne selv, skremte henne ikke. Uredd fortsatte hun med det hun var overbevist om var riktig å gjøre.

I 1948 flyttet hun tilbake til Tyskland hvor hun ble forstanderinne for St. Josephsøstrene i Albachten, Münster. I en lengre periode hadde hun også ansvar for postulantene. Begge disse oppgavene krevde hennes fulle innsats. Sr. Irene var et sindig menneske. Hun var forståelsesfull overfor unge kandidater til klosterlivet. Menneskene rundt henne satte pris på hennes gode humør. Hun var i Albachten til mai 1955, og tilbragte så ca. et år i Leverkusen.

I 1957 kom sr. Irene tilbake til Norge og startet sin mangeårige virksomhet i Porsgrunn hvor hun hadde mange ulike oppgaver ved St. Josephsøstrenes Hospital og særlig innen menigheten. Hun

fikk etterhvert mange og gode kontakter i Porsgrunn. Hun likte å underholde seg med andre og kunne filosofere både over samfunnsproblemer og religion med stor interesse. Ja, hun kunne glemme både tid og sted når hun ble interessert i noe - ikke bare i samtaler med andre, men også det rent praktiske hun holdt på med, f. eks. et håndarbeid. Det hun gjorde, gikk hun inn for med stor iver, og hun var flink og kreativ når det gjaldt håndarbeider av forskjellig slag.

Sr. Irene var allerede 90 år gammel da hun flyttet fra Porsgrunn til St. Josephsøstrenes Hjem på Grefsen. Hennes store målsetting var å forbli selvhjulpent helt til det siste, hun ønsket ikke å være til belastning for andre og gjorde alt for å beholde sin førlighet. Hun deltok i våre treningsgrupper så langt hun kunne og trente i trapper og lignende. Hun var ofte å se på vår arbeidsstue hvor hun hentet inspirasjon til å lage "nye" ting.

Sr. Irene deltok i vårt fellesliv så å si helt frem til hun var så uheldig å brenne begge lårben i januar i år. Etter operasjonen måtte hun gi opp, d.v.s. hun kom seg ikke på bena igjen.

Med stor tillit til den *tilgivende Guds kjærlighet* og med håpet om snart å få se alle sine kjære slektninger og venner igjen, tok hun bevisst avskjed med oss. Under sine siste ukers sykeleie var vi vitne til et menneske som på ulike måter uttrykte en sterk lengsel etter snart å være hos sin Gud. Sammen med henne ba vi: "Herre, i dine hender overgir jeg min ånd."

ST. JOSEPHSØSTRENE

Nåde for attentatmannen Ali Agca? Vatikanet går inn for at tyrkiske Ali Agca, som soner livstidsdom i et fengsel i Italia for attentatet på Petersplassen 13. mai 1981 mot paven, skal benådes. Man bør "vise generøsitet" overfor Agca, heter det i et brev fra paven til Italias president, Luigi Scalfaro, ifølge pressen.

Agca, som påførte paven alvorlige skader, var dengang medlem av den høyreek-

stremistiske tyrkiske gruppen "Grå ulver". Ifølge italiensk lov kan han først benådes om syv år. Fra tyrkisk side foreligger det to utleveringskrav på Agca overfor Italia: I sitt hjemland er Agca bl.a. anklaget for drap på en journalist.

President Scalfaro vil i første omgang innhente en juridisk betenkning før han tar stilling til en eventuell benådning. RM

Europeisk samarbeid mellom legfolk
Legmannsorganisasjoner i Tyskland og Frankrike planlegger nærmere samarbeid om sosiale spørsmål. Det bekrefter presidenten for "Zentralkomité der deutschen Katholiken" og presidenten for den franske legmannsorganisasjonen "Semaine sociale" etter et møte i Brussel nylig. "Semaine sociale" vil særlig arbeide for å gjøre ka-

16 Per Vollset: Maria som gudmor

I 1994 - siste sommeren min hustru levde - var vi i Moster gamle kirke og hørte pater Pollestad. Han fortalte bl.a. fra et av de apokryfe evangelier om da jomfru Maria banket på Himmelrikets port og ble avvist av St. Peter fordi hun var kvinne. Men jomfru Maria visste råd: Hun skapte seg om til en mann, og da fikk hun passere.

For mange av oss såkalte moderne mennesker virker en slik overlevering latterlig, men det var mitt første møte med jomfru Maria i voksen alder, et forhold som er blitt nærmere etterhvert som jeg har nærmet meg Kirken.

I eventyrenes verden

I år har jeg møtt henne i eventyrenes verden hos Asbjørnsen og Moe (1), samtidig som jeg har forsøkt å danne meg et bilde av Maria fra katolsk ståsted, særlig inspirert av det bildet Wilfred Stinissen tegner av henne i boken «MARIA i Bibeln - i vårt liv» (2). Som eksempel på jomfru Maria i eventyrenes tradisjon har jeg valgt «Jomfru Maria som gudmor». I dette eventyret er hun gudmor for en fattig pike som ingen ville ta seg av. (Ordet «gudmor» er i følge Riksmålsordboken: «Kvinne som bærer barn til dåpen, kvinnelig fadder»).

Jomfru Maria beskrives her som en vakker og prektig frue i et hjem der den stakkars piken vokste opp i varme og kjærlighet. I eventyret fortelles om piken at da hun var blitt så gammel at hun lærte å «skjønne», reiste fostermoren vekk. Men først hadde piken fått streng beskjed om at det var tre dører i hjemmet hun ikke måtte åpne.

Piken klarte ikke å dy seg, åpnet dørene en etter en og slapp ut stjernene, månen og solen. Til straff måtte hun forlate hjemmet, men først måtte hun velge om hun ville bli vakker og stum, eller stygg og beholde taleevnen. Piken valgte å bli vakker og målløs.

Det er ingen overbærende og barmhjertig Maria vi møter her. Det slutter likevel godt. Etter vanskelige prøvelser mente Maria at piken hadde lidd nok. Hun fikk taleevnen tilbake og levde lykkelig med sin prins og sine barn til sine dagers ende.

At stjerner, sol og måne forsvinner, skal ha sammenheng med at piken blir kvinne. Dette gjenspeiler syndefallet da Adam og Eva ble kastet ut av Paradisets hage. Eller sagt på en annen måte: Barnets medfødte forståelse av rett og galt erstattes, som i våre dager, av sosiale og kulturelle normer for rett og galt, godt og ondt.

Begrepene forsvinner, symbolisert i eventyret ved at jomfru Maria reiser bort.

Begrepsforvirring

Også vi andre lever ofte i begrepsforvirring, vi må ut av barndommens paradiset der vi ble passet på. Å finne tilbake igjen til de egenskapene vi har mistet, troen og visdommen, er en lang prosess. Piken var blitt vakker, men hadde mistet Ordet - sitt forhold til det åndelige element - og det kan føre på avveier fra det vi er skapt til å være.

Men da jomfru Maria mente at hun hadde lidd nok, fikk hun Ordet - taleevnen - tilbake.

Voksende interesse

I våre dager er det en voksende interesse for jomfru Maria. Etter min og andres mening har dette sammenheng med behov for fornyelse i vår kultur.

Maria har mange navn og ansikter, i kunsten og i folketroen. Her, i et utsnitt av et bilde i Pontificio Seminario Romana Maggiore, er hun både kjærlig mor og himmeldronning.

Jung-analytiker Ingeborg Solbrekken mener at mannrollen i kristendommen dominerer, og hun gir uttrykk for at den nye befruktning og fødsel vi trenger, er en kvinnelig egenskap. Videre skriver Solbrekken (3) at en himmel som utelukkende består av menn, må bli ufuktbar, og det vil føre til at Kirken blir fremmed og mister sin aktualitet. Evnen til fornyelse går tapt ved at teologien støtter seg til forstanden (farsautoriteten alene) og mister det vi kan kalle hjertefølelsene.

I boken «Barneskjebner» (4) forklarer psykoanalytikeren Alice Miller det slik at teologene ikke klarer å skape et bilde av det sanne og gode fordi det strider mot det de har erfart hos sine egne fedre. Det er dette gudsbildet mange i dag ikke aksepterer - et bilde

tolsk sosiallære mer kjent. Man ønsker også samarbeid med legmannsorganisasjoner i andre land.

De tysk-franske samtalen fant sted i forbindelse med møtet i Kommissjonen for EU-bispekonferanser (Comece), som planlegger et felles hyrdebrev i anledning EU-valgene i juni. RM

Dømt til livslange psykiske forstyrrelser

De siste ti års militære konflikter har, på verdensbasis, ført til at rundt ti millioner unge mennesker er blitt "psykisk og fysisk merket for livet". Det fastslår den internasjonale bevegelsen Leger mot atomkrig. Men der er håp, tross alt, understreker legene: Langvarig terapi kan hjelpe - mot de-

presjon, adferdsvansker, utviklingshemninger og angst. Det krever imidlertid nye behandlingssentra, leser vi i ukemagasinet Christ in der Gegenwart.

Ord som er skrevet før NATOs krigshandlinger i forbindelse med Kosovo-konflikten begynte. . .

preget av autoritet, frykt, egoisme og hevngjerrighet.

Forvist

Tilbake til eventyret: Har vi alt for lenge fratatt jomfru Maria den dominerende plass hun burde hatt?

Etter reformasjonen ble Maria-dyrkelsen forvist til en meget beskjeden, nesten usynlig plass i norsk kirkeliv, konstaterer Jacob Jervel (3). Men hun forsvant ikke, til tross for sterke ord som avgudsdyrkelse. I dag er vi på nytt opptatt av henne. Hun er blitt et forbilde for mange, ikke bare i den katolske verden, ikke bare for kvinner, men også for menn.

Vi er ikke ferdige med Marias historie i dag. Vi får dikte og drømme oss videre, hver på vår måte, om kvinnen som fødte Guds sønn, om Himmeldronningen. Kanskje kan vi mobilisere undring og tro, og varme hjertet med det. Tillate jomfru Maria å bli en realitet i våre liv som uttrykk for en indre livsendring «gjennom henne, med henne og i henne». Da kan hun på nytt gi oss fred på grunn av vår trygghet og tillit til Henne.

Kanskje kan vi til slutt lære også av hennes enkle ord til Engelen i Lukas evangelium 1.38 «mig skje efter ditt ord» (2). - «Et levende ja» som Wilfred Stinissen ordlegger seg.

Litteratur:

- (1) Asbjørnsen og Moe: Samlede eventyr. (Gyldendal 1978.)
- (2) W. Stinissen: MARIA i Bibelen - i vårt liv. (Serie Karmel nr. 10, Hålsingborg 1981.)
- (3) Bibelen - oversettelse fra 1930.
- (4) I. Solbrekken: Heksens kurer. (Vestalinne 1998).
- (5) A. Miller: Barneskjebner (Gyldendal 1980).
- (6) J. Jervel (red): Jomfru Maria. (Gyldendal 1996.)

Per Vollset - er pensjonert overlege og tilhører St. paul menighet i Bergen.

Mai er Marias måned

Den ømme Guds mor -

gresk variant. Eggtempera på eik - malt av Solrunn Nes 1998

På disse ikonene vert det menneskelege, nære forholdet mellom Maria og Jesusbarnet framheva. Frelsarens identitet som opphøgd Pantokrator (Allherskar) trer i bakgrunnen; her ser vi at Menneskesonen er like sårbar og avhengig av mor si som alle andre barn. Han held henne rundt halsen og legg kinnet sitt ømt mot hennar kinn. Begge har innoverkvervde blikk. Jesus og Maria kviler hos kvarandre.

Salmediktaren David samanliknar si eiga sjel med eit tilfredstilt barn som berre er til: "Eg har fått mi sjel til å vera still og roleg, som eit lite barn hos mor si, når det har stilt sin tørste. Så er mi sjel i meg." (Salme 131,2).

(Frå boka "Mysteriets formspråk" av Solrunn Nes - Fagforlaget/Alma Mater 1998)

På besøk i Israel

"Som kristen er jeg redd at vi blir veldig mye 'oss selv nok'," sier biskop Ole D. Hagesæther i samtale med Dagen. "Internasjonale er vi nok, men når vi 'går ut i all verden', er det sjelden for å gjøre noen til disipler. Vi reiser til Israel og feirer nattverd i Getsemane og blir personlig veldig oppbygget. Men våre kristne brødre og søstre blant arabere og jøder, dem kommer vi ikke engang på å oppsøke. Folkeslagene møter oss som turister på opplevelsesferie."

Laos: åpning - etter 40-års isolasjon

For første gang på 40 år har Laos' katolske biskoper vært hos paven i Roma. Kommunist-regimet har hittil ikke tillatt kontakt mellom biskopene og utlandet, og Laos' lille katolske kirke har vært svært isolert. I 50-årene ble utenlandske misjonærer utvist, og under borgerkrigen (1953-73) ble kirken forfulgt. Nå gis misjonærer adgang, og kristne får utreisettillatelse, det gir håp om rettslig anerkjennelse av kirken, skriver tidsskriftet *Christ in der Gegenwart*.

Japan: 450 år med kristendom

Den romersk-katolske kirke og andre kristne kirker i Japan har innledet markeringen av at det er 450 år siden den hellige Francis Xavier bragte kristendommen til landet. Han dro på kristningsferd til det fjerne østen i 1541, og etter et møte med en japaner i 1547, bestemte han seg for å dra til Japan for å forkynne evangeliet der. Han landet i Kagoshima i 1549, og i løpet av to år omvendte 700 mennesker seg til kristen-troen.

CATHOLIC HERALD

18

Karmelittklosteret på Tromsøya 1990-1998:

"En beretning om Herrens nådegjerninger"

For ti år siden hadde ingen drømt om et karmelittkloster i Norge, og slett ikke nord for Polarsirkelen. Idéen ble født umiddelbart etter pavens besøk i Tromsø 2.-3. juni 1989. Året etter ble klosteret grunnlagt, og den 23. august i fjor var det, som kjent, høytidelig innvielse av det vakre, gjeldfrie anlegget. Det var festmesse og takksigelser, gaver og CD-lansering. Samt - og det falt visst ut av St. Olavs dekning av evenementet - lansering av et upretensjøs hefte med eventyrlig innhold: "En beretning om Herrens nådegjerninger" - om søstrenes første åtte år på Tromsøya. Herved tas det forsømte igjen.

"Vår intensjon med dette heftet er å gi alle interesserte et innblikk i vår livsform. Tittelen på vår lille historiske oversikt er lånt fra den hellige Teresa av Avila, nonnen som reformerte karmelittordenen. Hun brukte den om sin selvbiografi. Vi vil bruke den som beskrivelsen av våre første åtte år i Tromsø," heter det i forordet. Teksten er ført i pennen av Sr. Maria Nada av Inkarnasjonen, Marit Flagestad før sitt klosterliv, kirkehistoriker og norskfilolog. Og historien hun forteller er av beste sort. Brokker og biter vil mange St. Olav-lesere kjenne fra bladets spalter og media generelt. Men selv for den delvis innvidde er dette oppløftende og inspirerende saker, formidlet med varme og humor. En historie til å få mot av: Det tilsynelatende umulige er mulig for den som har tro og innsatsvilje nok, noe katolske ordenssøstres norske historie generelt er bevis på, pionerer som de var innen norsk sykepleie og omsorg. Og Sr. Nadas ord om Tromsø-klosterets grunnleggerske, polskfødte Moder Maria Elisabeth av Treenigheten, tør gjelde også for søstrene enkeltvis: ". . . den skapende faktor i hennes

virke var den klippefaste tro på Guds makt og vilje til å ordne opp for dem som går i hans tjeneste."

Og for den som lite vet om katolsk klostervesen og Karmel spesielt - det turde være en del, f.eks. innen skole og media (steder hvor man bør vite!) - er heftet en god inngangsport til solid viten. Og velegnet til avmystifisering av klosterlivet, om det skulle trenge. Her berettes om "ankomst og klostergrunnleggelse", om midlertidig trangboddhet i en to-stuers generasjonsbolig der soveværelsene ble "delt opp med hyller og forheng eller lignende for at hver av nonnene skulle få sitt eget krypinn", om "kirkerett og klosterliv", om daglig liv og strev. Og om smil: "Det kan virke overraskende," skriver sr. Nada, "at smil og latter har en så fremtredende plass i Karmel, til hverdags som ved festlige anledninger. Her i Norge er det en tendens til å forbinde kristendom med puritanisme og forakt for jordiske gleder. Hos Teresa (av Avila) var det motsatt. Hennes eget sprudlende humør er forbilledlig. Tristhet og nedstemthet anser hun som direkte farlig for nonnene. Når man er kalt til et så krevende liv, er humoristisk sans nærmest en forutsetning for å lykkes. Kallet til Karmel og samværet med Jesus i stille bønn betrakter hun som gledesilden over alle andre. Men all glede forsvinner om man overser menneskenes naturlige behov og ikke gir plass for sunn livsutfoldelse." Teresa "passet på å få alle med. Hver enkelt skulle føle seg medansvarlig for å skape en lys og glad atmosfære," skriver sr. Nada. Nyttig poeng ikke bare for klosterfamilier!

Og selvsagt får vi del i byggeplanene og hele eventyret om finansiering og tomt og de mange gode hjelpere, fra

"sjefsøkonomen" selv, den Hellige Josef, til de mange hjelpere - nevenyttige og andre. Og om parallellkjøringen bønn og arbeid: "Nonnene satt ikke med hendene i fanget og ventet på at klosteret skulle komme dalende ned fra himmelen." Bilder av søstrene i full mundur og ditto aktivitet på byggeplassen ble mediestoff!

Innvilsen sist høst var en milepæl. Nå retter søstrene blikket fremover, i tillit til at "Gud gir dem alt de trenger, men ikke nødvendigvis alt de ønsker seg. Midler til gjestehus har de ikke fått. Kanskje kan det komme i neste omgang?" Kanskje, undrer undertegnede, synes Vårherre og sjefsøkononom Josef at søstrene trenger en periode med mer normal klosterhverdag - uten byggeplassatmosfære og hjelpere ut og inn av dørene, hvor kjærkommen og nødvendig hjelpen enn var - før de begynner på nye kapitler i sin saga?

Uansett - det ventes i spenning på fortsettelsen.

UKJ

Sr. Maria Nada av Inkarnasjonen ocd:

En beretning om Herrens nådegjerninger.

Karmelittklosteret på Tromsøya 1990-1998.

Utgitt av karmelittnonnene i Klosteret "Totus Tuus"

Tromsø 1998

“Abort uttrykk for menns undertrykkelse av kvinner”

En “nyhet” fra *The Tablet* som er blitt liggende en stund: Da feministen Germaine Greer og Edinburghs erkebiskop, kardinal Winning, møttes i slutten av februar, viste det seg at de hadde likt syn på abort. Greer, på 70-tallet en ledende talskvinne for kvinners rett til abort, prevensjon og likestilling med menn, tar i en ny bok avstand fra sitt tidligere abortsyn og hevder at abort er

uttrykk for hvordan menn fremdeles undertrykker kvinner seksuelt.

Greer roste kardinal Winnings initiativ for å støtte kvinner økonomisk og praktisk slik at de ikke velger abort, et initiativ som har gitt store pengebeløp og et effektivt nettverk. Greer kritiserte at mange kvinner ikke får vite at visse preventivmidler er direkte abortive. Kardinalen på sin side gledet seg over at Greers feminisme var modnet, og at hun støttet hans arbeid: “Hun

slår hull på myten om at retten til fri abort er et fremskritt for kvinnene, og viser profittens kyniske rolle i preventiv- og abortindustrien. Hun kritiserer vår tids tendenser til undervurdering av moderskapet og peker på det moralsk tvilsomme ved prøverørsbefruktning.” Winning håper Greers nye innsikt vil få like stor innflytelse på verdens kvinner som hennes tidligere syn på kvinners rettigheter.

Andre utgivelser fra Karmel i Tromsø:

- Sr. Maria Nada av Inkarnasjonen: **Arven fra Karmelberget** (30 sider, kr. 40,-). Om karmelittordenens historie fra grunnleggelsen i Palestina i 1209 via Teresa av Avilas reform til livet i Karmel i dag.
- Sr. Maria Nada av Inkarnasjonen: **Den salige Edith Stein - Sr. Teresa Benedicta av Korset OCD** (36 sider, 25,- kr). Om den nylig helgenkårede jøddinnen og karmelittnonnen Edith Stein.
- **Tillit til Guds barmhjertighet** (16 sider, kr. 7,-). En liten andaktsbok med tekster av den hellige Thérèse av Lisieux, vakert illustrert med fargebilder.
- **La oss sammen prise Herren.** CD med sang fra klosteret, et tverr-snitt av den musikk søstrene omgir seg med: David-salmer, latinske hymner og antifoner, norske salmer og salmer komponert for klosteret.

Nevnes bør også de tre heftene om

“**Den katolske kirkes utvikling og vekst i Nord-Norge**”, ved sr. Maria Nada av Inkarnasjonen, og utgitt av Vår Frue menighet i Tromsø i anledning 150-årsmarkeringen av den katolske kirkes reetablering i Norge i 1993.

Heftene spenner fra den første begynnelse i middelalderen og frem til i dag og er et verdifullt supplement til jubileumsboken “*Den katolske kirke i Norge*” Aschehoug 1993.

Padre Pio saligkåres

Den 2. mai blir *Francesco Forgione*, bedre kjent som *Padre Pio*, kapusiner-munk og prest, saligkåret, tre år etter sin død. Padre Pio, som tidlig i sitt klosterliv ble merket med stigmata, Jesu sårmerker, og som var en ettersøkt skriftefar, ble allerede i levende live regnet for helgen. Mennesker fra alle verdens kanter flokket etterhvert til klosteret San Giovanni Rotundo i Sør-Italia for å få et glimt av ham, være til stede når han feiret messe og, om mulig, få gå til skrifte hos ham. I sine senere år tilbragte han timevis i skriftestolen hver dag - “skriftestolens martyr”, er han blitt kalt. Hans evne til innlevelse og nærvær er legendarisk, så også hans visjonære sans og mystisk orienterte innsikt. “Han utrettet mer for mennesker enn årevis av rådgivning eller psykoterapi gjør,” sier en av hans medbrødre. De fire sentrale ting i hans fromme og enkle forkynnelse og liv var nattverden, forsoningens sakrament, kjærlighet til kirken og til Maria. Han levde et meget asketisk liv, med lite søvn og mat - de siste årene av sitt liv spiste han mindre enn et lite barn.

I dag søker over en million mennesker årlig til hans grav i den lille byen San Giovanni Rotundo. Så når kirken nå saligkærer Padre Pio, bekrefter den bare hva millioner av mennesker verden over allerede er overbevist om, at dette er en hellig mann. Det hører med til bildet at den offisielle kirke ikke alltid har vist forståelse for hans spesielle misjon eller for hans enorme popularitet.

Han ble født 25. mai 1887 inn i en bondefamilie i Pietselcina i Sør-Italia og gikk inn i kapusinerordenen i 1903. Da han fikk sine stigmata, tryglet han Gud om å ta fra ham de ytre sårmerker, men la ham beholde smertene. Ingen av delene ble tatt fra ham. Han prøvde først å holde tilstanden skjult for sine medbrødre - mørke halvvanter ble etterhvert

hans kjennetegn - men i 1918 ble hans medbrødre klar over det hele. Både i 1926 og i 1931 fikk han forbud fra Roma mot å feire messe offentlig; senere har han høstet dyp respekt og anerkjennelse fra både pave Paul VI og pave Johannes Paul II. Den unge pretestudenten Karol Wojtyla møtte Padre Pio første gang i 1947. Senere, som erkebiskop i Krakow, skrev han til Padre Pio med bønn om å be for en venn, Wanda Poltawska, polsk psykolog og tidligere konsentrasjonsleirfange, som led av strupekreft. Elleve dager etter at Padre Pio fikk Wojtylas brev, ble det klart at Poltawska var helbredet - det kom frem da man forberedte nye kirurgiske inngrep.

Padre Pio døde 23. september 1968. Saligkåringprosessen ble innledet i 1982, og i mai i fjor bekreftet en vitenskapelig kommisjon den mirakuløse helbredelsen av en annen kvinne. Hun var 43 år gammel og stod foran en stor operasjon for bruddskader i brystkassen. Hun ba intenst om Padre Pios forbønn og drømte at han sa til henne at hun var helbredet. Neste morgen ble det ingen operasjon: Undersøkelser viste at hun var helt og fullt helbredet.

Det ventes at mellom 200.000 og 500.000 mennesker vil søke til Roma i anledning saligkåringen. Vatikanet har, “på grunn av logistikken”, begrenset adgangen til Petersplassen til 50.000 sitteplasser og 100.000 ståplasser. En forsøk på det hellige år 2000 når det ventes at rundt 25 millioner pilegrimer vil dra til Roma? Det mener Enzo Mosino i Romas byråd.

Saligkåring av pave Paul i sikte
I 1992 ble saligkåringprosessen for pave Paul VI innledet. Han ledet den katolske kirke fra 1963-1978, og loset Det 2. Vatikanonsil, som hans forgjenger Johannes XXIII hadde innkalt, vel i havn.

Den 18. mars i år ble dokumentasjonen av pave Paul VIs "dyder", en dokumentasjon bygget på utførlige undersøkelser, og som omfatter hele 165 vitneutsagn, oversendt Kongregasjonen for saligkåring.

PÈLERIN MAGAZINE

Den katolske kirke trenger ombudsmenn

Alle bispedømmer trenger en ombudsmann som kan hjelpe mennesker som føler seg urettferdig behandlet av kirken. Det foreslo nylig en arbeidsgruppe ved et internasjonalt menneskerettighetsseminar på Marielund, Sverige, i regi av den svenske katolske Rettferdighet og fredskommissjonen.

En av deltakerne, Victor Scheffers, generalsekretær for Nederlands "Justitia et Pax", kunne fortelle at i hans hjemland har

enkelte bispedømmer en slags ombudsmann. Idéen om en ombudsmann er et barn av diskusjonen om kirkens troverdighet i arbeidet for menneskerettighetene, skriver det svenske kirkebladet Katolskt magasin. Det kan være vanskelig å finne gehør for pavens radikale syn på arbeidernes rettigheter og fordelingspolitikk samtidig som Vatikanet utnevner biskoper over hodet på den lokale kirke eller setter munnkurv på ubekvemme teologer.

- Man tar ikke hensyn til den moderne

Søster Birgitta Flandrup in memoriam

Med Sr. Birgitta Flandrups bortgang har Elisabeth-søstrene i Tromsø mistet en kjær medsøster og en uredt og klar representant for sin orden. For oss andre betyr Søster Birgittas død savnet av et varmt og klokt medmenneske og en god og innsiktsfull samtalepartner.

Det er lenge siden Elisabeth-søstrene utgjorde en markant del av bybildet i Tromsø. Nå er det bare få igjen av dem. Men det var ei tid, både her i Tromsø og i andre nordnorske byer, at Elisabeth-søstrene hadde ei viktig rolle å spille i vanlige nordingers dagligliv. Det er ikke få tromsøværingar som er blitt brakt inn i denne verden med god hjelp av alltid omsorgsfulle søstre på "St. Elisabeth". Helt fra Den katolske kirke kom tilbake til Norge etter reformasjonen, midt på 1800-tallet, har dens rolle i Nord-Norge vært synlig først og fremst gjennom helsevesenet. Og det katolske helsevesenet i Nord-Norge bestod av nettopp Elisabethsøstre, med sykehus i Hammerfest, Harstad og Tromsø. Nå er dette for lengst fortid; det offentlige har overtatt den virksomheten søstrene drev gjennom mange år.

Men det var altså til St. Elisabeth hospital i Tromsø Søster Birgitta i si tid kom. Hun var født i København den 28. september 1915 og døde på St. Elisabeth-hjemmet i Tromsø den 3. april 1999 etter 60 års klosterliv. Etter handelsutdannelse

i København reiste hun til Breslau (no Wrocław) der hun trådte inn i klosteret til de grå søstrene til den hellige Elisabeth. Det var som ordenssøster at hun fikk sykepleier- og jordmorutdanning. Den 19.4.1939 avla hun sine første løfter. Fra Breslau kom hun tilbake til København der hun arbeidet i sykepleien og etter hvert ble leder av St. Elisabeth-søstrenes sykepleierskole. Mot slutten av 60-tallet kom hun til Tromsø som priorinne for søstrene og leder for St. Elisabeth hospital. I 1973 ble hun forstanderinne for Elisabeth-søstrene i Norge. Dette vervet hadde hun til 1992.

Det var altså mens Sr. Birgitta var priorinne at St. Elisabeth hospital ble avhendt til Troms fylkeskommune. Det var hun som stod for avviklinga, og det var også hun som hadde ansvaret for å få bygd St. Elisabeth-hjemmet i Balsfjordgata. Det var da kanskje ikke så rart at hun ønsket å tilbringe de siste årene av sitt liv nettopp der. De aller siste årene var hun sterkt preget av sykdom, som hun bar med stor tålmodighet. Det er likevel først og fremst som ei kraftfull og myndig kvinne vi vil minnes Sr. Birgitta. Hun var en typisk lederskikkelse, handlingsorientert, klar og tydelig. Samtidig utstrålte hun den milde vennligheten som mange som er fremmede for klostervesenet, forveksler med servilitet og underdanighet. Men var det noe Sr. Birgitta ikke var, var det servil og underdanig. Hun visste hva hun ville, og hun visste hva hun var verdt. Så fikk hun da også utrettet mye - til glede for mange - gjennom sitt lange klosterliv.

I requiem-messen takker vi Gud for alt det gode den avdøde fikk virket i sitt liv. Det er alltid noe godt å takke for. I Søster Birgittas liv var det mye. Takken for henne og for det hun var og det hun gjorde, fortjener å bli formulert høgt og tydelig og i full offentlighet.

For Vår Frue menighet
Tove Bull

Irans statssjef hos paven

Førrige nummer av St. Olav var i startgropen da Irans statssjef, Mohammed Khatami, besøkte Vatikanet i mars. God grunn til på etterskudd å trekke frem dette første besøk hos paven av en ledende skikkelse innen det shiittiske islamske fellesskap. Møtet var nøye forberedt, men bød på overraskelser: En mullah i Khatamis følge ga uventet paven det broderkyss som hører med i arabiske land. Det halvtimelange møtet inneholdt mer enn høflighetsfraser: Paven talte om behovet for å sikre menneskerettigheter og toleranse i Iran, og Khatami roste pavens innsats for den religiøse dialog. Ånden fra det inter-religiøse Assisi-møtet i 1986, "er en modell for fremtidig forståelse mellom religionene," sa Khatami.

Besøket tør være en bekreftelse på at Khatami later til å lykkes med den mer moderate kurs han har slått inn på, og at han mener alvor med sin "kulturdialog". At han særlig har støttet fra Irans yngre garde, gir grunn til håp - vel 50% av dagens iranere har ikke opplevd revolusjonen.

Vatikanet har hatt diplomatiske forbindelser med Iran siden 1966. De ble ikke avbrutt ved revolusjonen i 1979, som bragte tunge tider for Irans ca. 130.000 kristne (0.2 % av befolkningen - ca. 14.000 katolikker og 3000 protestanter). I dag er forholdene bedre, offisielt hersker religionsfrihet, men den overholdes ikke alltid. Som i nabolandene foregår det en stille kristen exodus - før revolusjonen hadde Iran 300.000 kristne. Om besøket vil føre til større frihet i Iran, er vanskelig å si. Men det er ingen tvil om at paven deler det håp Khatami uttrykte slik: "Håpet ligger i en endelig seier for etikk og moral, fred og forsoning." At religionene har viktige bidrag å yte på disse feltene, er de to også enige om. Men uproblematisk er saken ikke. RM

virkeligheten kirkefolket lever i, sa Schefers. Dominikanerinnen Catharina Broomé trakk frem et eksempel: Sist sommer innskjerpet Vatikanets statssekretær, Angelo Sodano, i et brev til den pavelige sendemann i Polen at alle landets prester må være sølibatære. Ikke noe underlig ved det! Bortsett fra det at Sodanos ord rettet seg til prester som tilhører den ukrainske unerte ritus, og følgelig har lov til å gifte seg. Nå måtte de imidlertid enten forlate landet eller sine familier. Er slikt rettferdig?

Cuba: alt ved det gamle?

Det hjalp ikke med protester fra Vatikanet, Canada og en rekke europeiske stater: Det ble fengselsstraff for de fire forfatterne av protestskriftet "Fedrelandet tilhører oss alle", som krever demokratisering på Cuba. Straffene var fra fem til tre år - lengst straff fikk Vladimiro Roca, sønn til Blas Roca, en av grunnleggerne av kommunistpartiet og revolusjonshelt.

De fire, tre menn og en kvinne, hadde sit-

tet ett og et halv år i forvaring før saken kom opp til doms. Anklagen lød: kontra-revolusjonær virksomhet finansiert av USA, skriver det katolske Pèlerin Magazine. Som mener dommen svekker håpet om frigivelse for en annen cubansk journalist, Bernardo Arevalo Padron, som har vært internert siden 18. november 1997. Dertil fremmet regjeringen nylig lovforslag om ytterligere innsnevring av den cubanske pressens allerede begrensede virke.

Jean Guitton (1901-1999) - "et lys i vårt århundre"

"En mindre nyhet er at en legmann helt uventet har smettet inn i konsilet. Det er Jean Guitton, filosofiprofessor ved Sorbonne og produktiv forfatter," noterer Gunnel Vallquist den 22. november 1962 i sin "Dagbok från Rom" (med undertittelen "Andra Vatikanekonsilet - en kamp om fornyelse", foreligger i fersk nyutgave). Hvorfor ble akkurat Guitton første og lenge eneste katolske legmann på tilhørerplass i St. Peter? Det skyldes, skriver Vallquist, dels at Guitton gjorde "alle tenkelige anstrengelser for å komme inn", samt det avgjørende faktum at paven, en god venn av Guitton siden tiden som nuntius i Paris, "hele tiden har villet ha legmann aktivt med under konsilet og ikke har kunnet svelge at det hittil ikke er blitt noe av. Nå benyttet han anledningen og gløttet på døren så Guitton slapp inn."

Guitton var doyen i Det franske akademi, venn av pave Paul VI og kjent også med vår nåværende pave. Guitton sa at hele hans liv gikk ut på å utdype "et spor" han hadde fra sin mor: "å gjenoppbygge broen mellom de moderne som ikke tror, og de troende som ikke har den moderne ånd." Han mente katolikkene altfor villig aksepterte "de ferdige sannheter", og oppfordret til kritisk etterprøving, skriver det katolske Pèlerin Magazine. Og han beklaget at ikke-troende ikke tok religionen på alvor som en kilde til "den totale informasjon" den vitenskapelig ånd krever. "All min forskning har dreiet seg om denne ene akse: litt kritikk og litt vitenskap fjerner Gud; mye kritikk og mye vitenskap bringer ham tilbake." Mange søkte "vismannen" Guitton; den dødsyke president Mitterand samtalte med ham om døden: "Han mente visst jeg hadde spesielle forbindelser til det hinsidige og så meg etterhvert som en rheumatiker ser sin lege," sa Guitton. "Han sluttet aldri med å provosere sin samtalepartnere til ettertanke og søke det sanne og gode," sa Paris' erkebiskop Lustiger i sine minneord.

Pavens CD-debut: Gullplate på fire dager!

Om noen for et tiår siden hadde sagt at i 1999 kommer butikk-kjeden Woolworth til å ha annonser i engelsk presse for en CD med "Songs, Chants and Prayers set to music with the voice of His Holiness Pope John Paul II", ville man lurt på om vedkommende var vel bevart. Skjønt kanskje burde man ant at mediepaven Johan Paul II er instilt på å forkynne evangeliet i alle kanaler! Og, som St. Olavs lesere vil vite, bl.a. fra forrige nr. av bladet: Pavens CD-debut, *Abbà Pater*, ble lansert 23. mars. Et slepp av de sjeldne! Som i Italia ga rekordsalg: 50.000 på fire dager og gullplate til JP II, som paven ofte forkortes til under de årlige katolske verdensungdomsdager.

Fikk han idéen da *Bob Dylan* besøkte ham for to år siden, montro? Det var da grensesprengeren Johan Paul II opplevde sin første popkonsert! Og på CD'en mangler hverken pop eller synt-basert, "multi-etnisk" såkalt World Music, samt gregorianske klanger som backdrop (komponist Stefano Marinetti) for pavens fremføring av tekster, som er klipp fra Vatikanradioens arkiv gjennom tyve år, på fem språk. Vi gjenkjenner den kraftfulle stemmen fra denne utrettelige forkynnerens yngre og friskere dager, han har ikke vært skuespiller for ingenting!

Platen er, sa Vatikanradioens direktør, pater *Pasquale Bergamo*, ved Roma-lanseringen, "et redskap for evangelisering", en invitasjon "til en indre pilegrimsreise, orientert mot søken, bønn og meditasjon omkring hva jubelåret 2000 egentlig dreier seg om." Tekstene spenner fra salmenes bok over Fader Vår til liturgiske tekster og utdrag fra preken; tekster om Guds vennskap, om tilgivelse og forsoning. "Ikke et fromt misjonsmiddel, men en sjanse til via musikken å nå både kirkenære og -fjerne med evangeliets budskap," mener ukeavisen *Rheinischer Merkur*. Hjemlige *Dagsavisen* synes "pavens bønner og liturgier tilsatt nykomponerte klassiske pastisjer av elektronisk new age-teknologi er foreløbig rekord i

publikumsfriene". Med litt godvilje "kan sikkert musikken oppleves behagelig og rørende, men den er neppe egnet til å gi deg en religiøs opplevelse i rette forstand". Ikke det? For hjelpebiskop *Hans-Jochen Jaschke*, Hamburg, er nettopp det det sjarmerende at "unge komponister her bruker tidens puls for å uttrykke det kristne budskap". Hjemlige VG mener pavens "rustne stemme står til en ener på terningen for utførelse. Til gjengjeld kan han kanskje håpe på en sekser for innhold? For ordens skyld skal det klargjøres at han synger bare på Fader Vår-kuttene." *Catholic Herald's* redaktør berømmer utgivelsens mange positive sider, men tror ikke han vil spille paven "omatt og omatt".

"Utvisomt en av årets viktigste og mest spennende plateutgivelser," mener *Øyvind Woie* i *Vårt Land*. Han sitter på sitt "trauste pendlertog", og "gjennom de små øreproppene strømmer ord jeg ikke skjønner, men likevel forstår. 'Vær ikke redd!' 'Kristus er verdens lys'. Frans av Assisis bønn bes på ukjent språk, Fader Vår på latin... Stemmen tilhører paven. Jeg berøres, og jeg kan ikke helt forklare hvorfor." En plate "til meditasjon og ettertanke", som vil "fungere ulikt for ulike mennesker", skriver Woie. "En enkel og troverdig formidling av de viktigste sannhetene i evangeliet (-) et produkt som kan slaktes og plukkes i biter uten problemer", men som samtidig er "uforklarlig vakkert".

St. Olavs anbefaling: Hør selv!

UKJ

R.I.P.

Vår kjære medsøster
Veronica Kleinherenbrink,
født 1.3 1902 i Oldenzaal, Nederland
døde den 7. april 1999.
Bergen, Marias Minde
St. Franciskus søstre

*For du, Herre, er mitt håp,
min støtte fra ungdommen av.
Fra mitt livs første stund
satte jeg min lit til deg.
Du valgte meg før jeg så dagens lys.*

Liturgisk kalender

MAI

- Lør 1 (Hl Josef, håndverkeren) Apg 13,44-52/ Joh 14,7-14 (eller minnedagens tekster: 1 Mos 1,26-2,3 eller Kol 3,14-15.17.23-24/ Matt 13,54-58)
(Norske Tidebønner, - uke I)
- SØN 2 5. SØNDAG I PÅSKETIDEN** - Apg 6,1-7/ 1 Pet 2,4-9/ Joh 14,1-12
- Man 3 **HI FILIP OG JAKOB** - 1 Kor 15,1-8/ Joh 14,6-14
- Tir 4 Apg 14,19-28/ Joh 14,27-31a
- Ons 5 Apg 15,1-6/ Joh 15,1-8
- Tor 6 Apg 15,7-21/ Joh 15,9-11
- Fre 7 Apg 15,22-31/ Joh 15,12-17
- Lør 8 Apg 16,1-10/ Joh 15,18-21
(Norske Tidebønner, - uke II)
- SØN 9 6. SØNDAG I PÅSKETIDEN** - Apg 8,5-8.14-17/ 1 Pet 3,15-18/ Joh 14,15-21
- Man 10 Apg 16,11-15/ Joh 15,26-16.4a
- Tir 11 Apg 16,22-34/ Joh 16,5-11
- Ons 12 (Hl Nereus og Achilleus)(Hl Pancratius) Apg 17,15.22-18,1/ Joh 16,12-15
- TOR 13 KRISTI HIMMELFART** - Apg 1,1-11/ Ef 1,17-23/ Matt 28,16-20
- Fre 14 **HI MATTIAS**. Apg 1,15-17.20-26/ Joh 15,9-17
- Lør 15 (Hl Hallvard) Apg 18,23-28/ Joh 16,23b-28
(Norske Tidebønner, - uke III)
- SØN 16 7. SØNDAG I PÅSKETIDEN** - Apg 1,12-14/ 1 Pet 4,13-16/ Joh 17,1-11a
- Man 17 Apg 19,1-8/ Joh 16,29-33
- Tir 18 Hl Erik. Apg 20,17-27/ Joh 17,1-11a
- Ons 19 Apg 20,28-38/ Joh 17,11b-19
- Tor 20 (Hl Bernardin av Siena) Apg 22,30; 23,6-11/ Joh 17,20-26
- Fre 21 Apg 25,13b-21/ Joh 21,15-19
- Lør 22 Apg 28,16-20.30-31/ Joh 21,20-25
Pinseften: 1 Mos 11,1-9 eller 2 Mos 19,3-8a.16-20 eller Esek 37,1-14 eller Joel 3,1-5/ Rom 8,22-27/ Joh 7,37-39

(Norske Tidebønner, - uke IV)

- SØN 23 PINSE** - Apg 2,1-11/ 1 Kor 12,3b-7.12-13/ Joh 20,19-23
- Man 24 Sir 17,20-28/ Mark 10,17-27
- Tir 25 (Hl Beda den ærverdige)(Hl Gregor VII)(Hl Maria Magdalena de' Pazzi) Sir 35,1-15/ Mark 10,28-31
- Ons 26 Hl Filip Neri. Sir 36,1-2a.5-6.13-19/ Mark 10,32-45
- Tor 27 (Hl Augustin av Canterbury) Sir 42,15-26/ Mark 10,46-52. I Tromsø stift: Årsdag for bispevigsel.
- Fre 28 Sir 44,1.9-13/ Mark 11,11-26
- Lør 29 Sir 51,17-27/ Mark 11,27-33
(Norske Tidebønner, - uke I)
- SØN 30 FESTEN FOR DEN HELLEGE TREENIGHET** - 2 Mos 34,4b-6.8-9/ 2 Kor 13,11-13/ Joh 3,16-18
- Man 31 **JOMFRU MARIAS GJESTING HOS ELISABETH** - Sef 3,14-18 eller Rom 12,9-16/ Luk 1,39-56
- JUNI**
- Tir 1 Hl Justin. Tob 2,9-14/ Mark 12,13-17
- Ons 2 (Hl Marcellinus og Peter) Tob 3,1-11a.16-17a/ Mark 12,18-27
- Tor 3 Hl Karl Lwanga og hans ledsagere. Tob 6,10-11; 7,1-17; 8,4-9a/ Mark 12,28b-34
- Fre 4 Tob 11,5-17/ Mark 12,35-37
- Lør 5 Hl Bonifatius. Tob 12,1.5-15.20/ Mark 12,38-44

Kosovo - Caritas-nettverket hjelper

Caritas Makedonia, Caritas Albania og Caritas Jugoslavia/Montenegro gjennomfører hjelpeprogram for Kosovo flyktninger i sine land. Hjelpearbeidet skjer i samarbeid med Caritas Internationalis. I hvert av landene ytes nødhjelp i form av matvarer, medisiner, husly (i leire eller hos Vertsfamilier), sengetøy og ulltepper m.m. Hjelpeprogrammene er planlagt å omfatte 100.000 flyktninger. Caritas Norge har innsamling til de tre programmene. Flyktningarbeidet koordineres med andre utenlandske og norske hjelpeorganisasjoner. Mer informasjon om nødhjelpsarbeidet finnes som oppslag i de katolske kirkene. Støtte til hjelpearbeidet kan gis på postgiro 8200.2020881.

Bønnens apostolat i mai:

At de unge må bruke sin kreativitet og dynamikk til å vitne om Jesus, han som gir håp, glede og fred.

At kristne foreldre - med Maria som eksempel - må lede sine barn til levende tro og misjonsiver.

Neste nummer utgis 2. juni. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Faste medarbeidere:
Olav Egil Aune Albert Raulin o.p.
Liv Greni Gunnell Vallquist
Bernt Eidsvig
ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo
Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48
Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26
Årsabonnement (Norge): kr. 220,—
Øvrige europeiske land: kr. 230,—
Andre verdensdeler: kr. 240,—
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

AKERSVEIEN 14, 0177 OSLO
TLF. 22 20 72 48. FAX. 22 36 02 63
e-post. st.olav.bokhandel@os.telia.no

ÅPNINGSTIDER:

Hverd. 10 - 17 Lørd. 10 - 14

**HUSK VI HAR GAVEARTIKLER OG KORT
TIL ALLE KIRKELIGE BEGIVENHETER:**

**DÅP - I. KOMMUNION - FERMING -
BRYLLUP**

• **LYS**

• **KORS - MEDALJONGER**

• **MARIAFIGURER**

**VAKRE SMÅENGLER, i håndskåret tre
BØNNEBØKER (HUSK "I DITT NÆRVÆR"
FOR BARN OG UNGDOM!)**

• **BIBLER**

• **ROSENKRANSER**

NYTT FRA BOKHYLLEN:

AAGE HAUKEN:

OM DET KATOLSKE

-tanker på terskelen til det tredje årtusen

ST. OLAV FORLAG

Ib. Kr. 280,-

ESTHER DE WAAL:

Å LEVE MED MOTSIGELSER

En innføring i Benediktinsk spiritualitet

ST. OLAV FORLAG

Ib. Kr. 200,-

WILLY LAMBERT:

Å BE I LIVETS PULSSLAG

Søken etter Gud med Ignatius av Loyola

ST. OLAV FORLAG

Ib. Kr. 290,-

HARALD OLSEN:

ILDEN FRA VEST

Tekster fra keltisk fromhetsliv

VERBUM

Ib. Kr. 195,-

CARL FREDRIK ENGELSTAD:

• **GJESTER I MØRKET**

• **STØRST BLANT DEM**

• **DE LEVENDES LAND**

En Gigantbok fra Aschehoug

Ib. Kr. 169,-

Porto betalt ved innleveringen P.P. Norge/Norvège
--

Blikk på tiden

Når livet kommer i påsken

Det har hendt noe så ufattelig stort. Ikke i hovedstaden eller i Amerika. Heller ikke i Jerusalem eller i Rom, for den del. Og det er ingen i min krets som har gått baklengs til Nordpolen eller vunnet Melodi Grand Prix eller gjort seg fortjent eller bemerket i Verdikommisjonen. Nei, det er hendt noe langt mer vidunderlig.

Jeg har nemlig fått oppleve å bli Bestefar for første gang, klokken 0600 om morgenen her en lørdag like før påske. Vi har gledet oss til dette, og ventet og ventet. Sant å si har min helse skrantet en tid, og enkelte tunge dager streiftet det meg en slags vemodig tvil om jeg i det hele tatt skulle få oppleve virkeliggjørelsen. Og så fødte vår datter en vidunderlig frisk og vakker liten datter. Det var den beste medisin jeg kunne ha fått.

Iskrivende stund erindrer jeg absolutt intet av den nevnte lørdagen. Den må ha gått salig bort. Men jeg husker en endeløs natt innen min kone og jeg entret første fly søndag morgen for å kunne ta det nye familiemedlem i øyesyn. Og det skal dere vite, at dette må være den aller skjønneste pike som er født på klinikken med det festlige navn «Storken». Noe større har ikke hendt på Jorden siden apostelmøtet i Jerusalem! Og siden har jeg stort sett gått i en lykksalig rus av glede og traktert alle mine kolleger overdådig med kringle. Kjøpte hele opplaget hos bakeren! Det skal ikke

spares i en sådan stund, og klemmer og gratulasjoner ville ingen ende ta. Til og med damen på det lokale samvirkelaget slo seg løs og omfavnet meg. Og søster Mildri har ringt. Hun var visst også beveget. Og jeg føler visst nøyaktig det samme som gamle Simeon i tempelet.

Sånn rent akademisk vet jeg jo at det er født både barn og barnebarn før opp gjennom historien. Og biologien som vi her er vitne til, er så spennende og engasjerende vitenskap. Det er etter hvert gått med nokså mange år av mitt liv til å forsøke å trenge inn i noen av de molekylærbiologiske prosessene som vi i dag må betrakte med den aller største forundring og ærefrykt.

Dertil kommer en og annen erfaring og innsikt jeg i løpet av livet har fått lov å overta, av alt det som menneskeheten har samlet gjennom millioner av år, og som på en måte er hele menneskehetens kollektive forståelse av seg selv og livet her på jorden. Denne undringen og intellektuelle anstrengelsen som mennesket til alle tider har gjort om sin egen tilværelse, er Guds vedvarende gave.

En del av denne inspirasjon har gitt oss naturvitenskapen, en annen teologien, en sum av kunnskaper og sannheter utkrystallisert i formler og læresetninger.

Men i denne tid da jeg har sett det hellige, nyfødte liv, skal formler og læresetninger få hvile en stund. Når alt kommer til alt, handler det om noe som det egentlig ikke finnes ord for. Når påskelyset tennes, hvert eneste år på nytt, handler det om en eksistensiell sannhet som man bare kan antyde gjennom estetikken og symbolene. Da stanser tiden i en gjentakelse her og nå av Kristi oppstandelse, og man øyner det geniale i Thomas Aquinas' formulering om at «Mennesket kan erkjenne de guddommelige ting på tre måter: For det første når det ved hjelp av fornuftens naturlige lys stiger opp gjennom de skapte ting til erkjennelse av Gud. For det andre ved at den guddommelige sannhet som overgår all menneskelig erkjennelseskraft, stiger ned til oss i åpenbaring - dog ikke i en åpenbaring som er stillet til skue, men som blir forkynt til tro. For det tredje kan mennesket erkjenne de guddommelige ting ved at menneskeånden blir løftet opp til å skue det åpenbarede fullkomment.»

Og når vårsolen kommer for fullt ved pinsetider, skal jeg i årene fremover sitte med mitt barnebarn på tømmerstokken i solveggen, vi skal sammen kjenne lukten av harpiks og jord som damper, peke på stæren som bygger rede i den gamle vedstabelen og lytte til fuglekvisseret i Bestemors plomme-tre. Vi skal spise kringle og leke gjemsel og besøke gamle Simeon og Anna og fiskeren Markus.

Svein Åtland